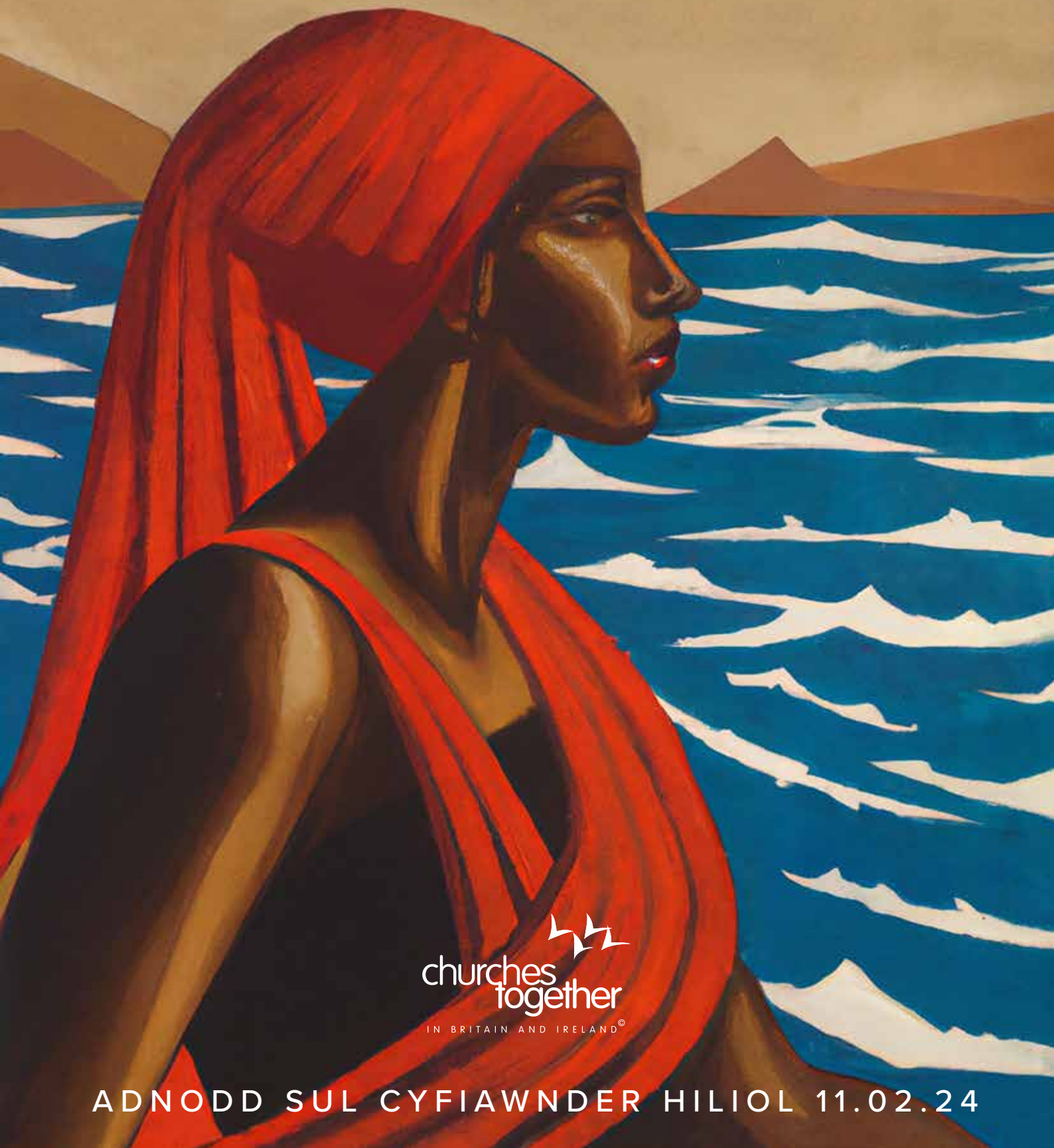

EXODUS!

CYFIAWNDER I BOBL DDUW AR DAITH

churches
together
IN BRITAIN AND IRELAND®

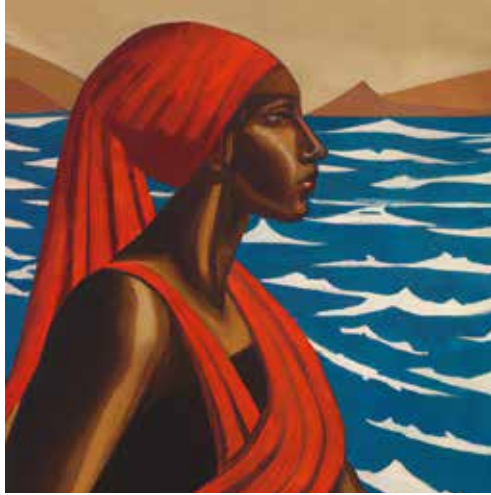
ADNODD SUL CYFIAWNDER HILIOI 11.02.24

Oni nodir yn wahanol, cymerir dyfyniadau'r
Ysgrythur o'r Beibl Cymraeg Newydd Diwygiedig
(BCND) hawlfraint © Cymdeithas y Beibl 2004

Cyhoeddwyd gan: Eglwysi Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon
Interchurch House
35 Lower Marsh
Llundain SE1 7RL
+44 (0) 20 3794 2288 (ffôn)
info@ctbi.org.uk
www.ctbi.org.uk
Elusen gofrestredig: rhif 1113299 (Cymru a Lloegr)
Rhif cofrestru Cwmni Cyfyngedig trwy Warant: 5661787
© CTBI 2023

Cynlluniwyd gan 25 educational www.base25.com

ADNODD SUL CYFIAWNDER HILIOI 11.02.24

EXODUS!

“Y mae un peth yn gyffredin
i gyfoethog a thlawd: yr
ARGLWYDD a’u creodd ill dau.”

Diarhebion 22:2

Rhagair

Mae rhagfarn hiliol yn chwarae rhan flaenllaw yn yr agwedd elyniaethus at ffoaduriaid. Hiliaeth sydd wrth wraidd yr ‘amgylchedd gelyniaethus’ sy’n cael ei hyrwyddo fel polisi swyddogol yn ein gwlad. Felly, ar Sul Cyfiawnder Hiliol eleni, mae’n briodol inni ganolbwyntio ar ddimensiwn cyfiawnder ein lletygarwch i’r rhai sy’n ffoi rhag erledigaeth.

Mae’r cadarnhad bod pob bod dynol yn cario delw Duw beth bynnag fo’i hil, lliw neu leoliad daearyddol yn sylfaen i’n dealltwriaeth Gristnogol o ddynoliaeth. Effaith drasig ein pechod yw bod nifer enfawr yn ein plith yn byw mewn tlodi a gwrthdaro – sy’n eu gorfodi i chwilio am leoedd diogel a sicrwydd mewn mannau eraill – tra bod llawer ohonom yn byw mewn cysur a heddwch cymharol. Mae cynnig lletygarwch i’r rhai mwyaf bregus yn ein plith yn rhan o wneud iawn wrth inni edifarhau am ein pechod corfforaethol.

Galwodd Duw bobl i fod yn eiddo iddo’i hun i wasanaethu’r byd y mae’n ei garu ac i fod yn oleuni i’r cenhedloedd. Gorchmynnodd roi croeso i estroniaid a dieithriaid ymhlith ei bobl ddewisol (Lefiticus 19:34). Gelwir pobl Dduw yn y Testament Newydd hefyd yn estroniaid a dieithriaid yn y byd hwn (1 Pedr 2:11). Rydym yn bobl ar daith; pererinion. Yn yr ystyr hwnnw nid gwesteiywyr ydym, sy’n gwneud eraill yn westeion ac ar ein trugaredd, ond rydym yn gyd-bererinion ac yn ymdeithwyr gyda’r rhai sy’n cyrraedd carreg ein drws, yn ceisio noddfa.

Ac mae’r Duw a’n galwodd hefyd ar daith gyda’r rhai sy’n teithio! Roedd y Tabernacl yn cynrychioli Duw sy’n gosod ei babell ymhlith y bobl oedd ar daith. Yn Iesu Grist rydyn ni’n dod o hyd i Dduw a ddewisodd fod yn ffoadur ei hun – un y bu’n rhaid iddo ffoi i Ogledd Affrica o’r Dwyrain Canol i chwilio am le diogel (Mathew 2:13–14).

Rwy’n gweddio y bydd yr adnoddau hyn yn ein helpu i gadarnhau a dathlu ein galwad fel pobl Dduw i weithio dros gyfiawnder yn ein byd, ac i gynnig llwybr diogel i’r rhai sy’n ffoi rhag amodau byw annynol neu elyniaeth.

Y Gwir Barchedig Ddr John Perumbalath

Esgob Lerpwl

Cadeirydd, Rhwydwaith Ffoaduriaid yr Eglwysi

**‘Rydym yn bobl ar daith; pererinion.
Yn yr ystyr hwnnw nid gwesteiywyr
ydym, sy’n gwneud eraill yn westeion
ac ar ein trugaredd, ond rydym yn
gyd-bererinion ac yn ymdeithwyr
gyda’r rhai sy’n cyrraedd carreg ein
drws, yn ceisio noddfa.’**

Rhagymadrodd

Mae adnoddau Sul Cyfiawnder Hiliol eleni yn archwilio symudiad pobl o'u mamwlad i'r lleoedd y maent bellach yn eu galw'n gartref, ac yn darganfod y cymhellion y tu ôl i'r symud hwn – y teithiau a wnaed, a'r derbyniad neu'r croeso a geir wrth gyrraedd.

Yn ôl y ffigurau diweddaraf gan Uchel Gomisiynydd y Cenhedloedd Unedig dros Ffoaduriaid (UNHCR), 'Mae o leiaf 108.4 miliwn o bobl ledled y byd wedi cael eu gorfodi i ffoi o'u cartrefi. Yn eu plith mae bron i 35.3 miliwn o ffoaduriaid, ac mae tua 41 y cant ohonynt o dan 18 oed.'ⁱ Mae ffigurau UNHCR hefyd yn datgelu bod 62.5 miliwn o'r rhai sy'n cael eu gorfodi i adael eu cartrefi yn 'bobl sydd wedi'u dadleoli'n fewnol' (IDP) – yn rhai sy'n ceisio noddfa o fewn ffiniau eu gwlad.ⁱⁱ Yn yr un modd, mae ffigurau'n dangos bod '70 y cant o ffoaduriaid a phobl eraill sydd angen amddiffyniad rhyngwladol yn byw mewn gwledydd cyfagos i'w gwledydd gwreiddiol',ⁱⁱⁱ a bod 20 y cant bellach yn preswyllo yng 'ngwledydd lleiaf datblygedig' y byd.^{iv}

Mae Ewrop yn un o'r llefydd hynny yn y byd y mae pobl wedi bod yn ffoi iddo am ddiogelwch. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae Ewrop wedi gweld newydd-ddyfodiaid yn dianc rhag rhyfel a chynnwrf yn Afghanistan, Syria a'r Wcráin – y tair gwlad uchaf yn y byd o ran ffoaduriaid.^v Yn yr un modd, mae gwrthdaro hirfaith mewn rhannau o Affrica, y Dwyrain Canol ac Asia wedi bod yn ffactorau dylanwadol ar gyfer symud i Ewrop.

Er nad yw Prydain bellach yn rhan o'r Undeb Ewropeaidd, mae ei chysylltiadau â chyfandir Ewrop yn parhau i fod yn annileadwy ac, ochr yn ochr ag Iwerddon, fe'i hystyrir yn 'gyrchfan' i lawer sy'n ceisio lloches. Yn fwy na hynny, dros y blynyddoedd diwethaf mae'n ymddangos fel pe bai agweddau wedi caledu ynghylch 'mewnfudiad' i'r glannau hyn. Gellir dadlau bod yr argyfwng ffoaduriaid byd-eang, oportiwnistiaeth wleidyddol ac argyfwng costau byw wedi newid y naratif, yn enwedig tuag at y rhai o'r tu allan i Ewrop sy'n ceisio noddfa o'i mewn. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf rydym wedi gweld 'ymfudo' yn cael ei ddefnyddio fel arf gan ffigurau sy'n barod i elwa o'r niferoedd cynyddol o gychod sy'n croesi'r Sianel, a chostau cynyddol lletya'r rhai sy'n ceisio lloches ar y glannau hyn. Tra bod agweddau cyffredinol Prydain tuag at fewnfudo a ffoaduriaid yn parhau i fod yn gadarnhaol,^{vi} rydym wedi gweld aflonyddu geiriol (a chorfforol) ar y rhai sy'n ceisio noddfa neu loches, yn enwedig dros gostau llety a lleoliad dewisol llety, ar y ddwy ochr i Fôr Iwerddon.^{vii}

i 'How many refugees are there around the world?', UNHCR, bit.ly/46Tv62r.

ii 'How many refugees are there around the world?', UNHCR, bit.ly/46Tv62r.

iii 'How many refugees are there around the world?', UNHCR, bit.ly/46Tv62r.

iv 'Forced Displacement', European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, European Commission, bit.ly/3QktwzH.

v 'Forced to flee: Top countries refugees are coming from', World Vision, bit.ly/49iGs1w.

vi Mark Townsend, 'UK is among countries with the most positive attitude towards refugees, poll finds', The Guardian, 17.06.23, bit.ly/3SmAnvk.

vii Sophia Siddiqui, 'Attacks on asylum housing: fighting the weaponisation of gender-based violence', Institute of Race Relations, 2.03.23, bit.ly/3Stc6n0 (accessed 17.10.23).

O ystyried yr argyfwng, nod yr adnodd Sul Cyfiawnder Hiliol hwn yw taflu goleuni Beiblaidd ar yr hyn sy'n digwydd ar hyn o bryd, a'r ffordd y mae (ac y gall) Cristnogion wneud gwahaniaeth o fewn y meysydd hyn. Mae hwn yn fater cyfiawnder hiliol oherwydd, ar wahân i'r Wcráin, mae gan y rhan fwyaf o'r rhai sy'n ceisio lloches wyneb Du a Brown. Yn fwy na hynny, mae'n fater rhyngffydd/cyfiawnder crefyddol oherwydd nad yw nifer dda yn Gristnogion.

Mae'r Beibl yn gyforiog o adnodau sy'n galw ar bobl Dduw i gynnig noddfa i'r dieithryn, yr estron a'r bregus. Mae llawer o'r cyfeiriadau hyn ymhlyg neu'n 'guddiedig mewn golwg blaen', ond mae eraill fel y 37 gorchymyn yn yr Hen Destament neu'r Beibl Hebraeg i 'garu'r dieithryn', Llyfr cyfan Ruth neu ddihangfa'r Teulu Sanctaidd i Affrica (yr Aifft) yn Efengyl Mathew sy'n gyfeiriadau amlwg at loches a noddfa.

Yn wyneb yr hyn sydd gan yr Ysgrythurau i'w ddweud am noddfa a lletygarwch, y cwestiynau y mae angen inni eu gofyn yw:

- Pwy yw 'pobl Dduw ar symud' a beth yw ein cyfrifoldeb ni, fel Cristnogion, tuag atyn nhw?
- A oes graddfa symudol o bwysigrwydd o ran yr ardaloedd y daw'r rhai sy'n ceisio noddfa neu loches ohonynt?
- Ydyn ni'n rhoi blaenoriaeth i Gristnogion sy'n ffoi rhag erledigaeth grefyddol dros rai sydd â chredoau eraill neu heb greddoau?
- Sut mae polisiau ac arferion economaidd sy'n deillio o Ewrop wedi effeithio'n andwyol ar rannau o'r byd sy'n datblygu, gan arwain at wrthdaro a thlodi?
- Ydyn ni'n edrych ar y rhai sy'n ffoi rhag tlodi yn wahanol i'r rhai sy'n dianc rhag erledigaeth?

Fel y cyfryw, nod yr adnodd hwn yw hysbysu, herio ac ysbrydoli pawb i weddio a gweithredu, fel bod lletygarwch ac nid gelyniaeth yn dod yn agwedd gyffredinol at y rhai sy'n ffoi rhag erledigaeth, perygl, tlodi a rhyfel.

Richard Reddie

Cyfarwyddwr Cyfiawnder a Chynhwysiant,
Eglwysi Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon
Cyddlynydd, Rhwydwaith Ffoaduriaid yr Eglwysi

'Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae Ewrop wedi gweld newydd-ddyfodiaid yn dianc rhag rhyfel a chynnwrf yn Afghanistan, Syria a'r Wcráin – y tair gwlad uchaf yn y byd o ran ffoaduriaid.'

Cyfranwyr

Mae'r adnodd Sul Cyfiawnder Hiliol hwn yn cynnwys cyfraniadau gan enwadau eglwysi Cristnogol, sefydliadau eglwysig, grwpiau cymunedol ac unigolion yng Nghymru, yr Alban, Iwerddon a Lloegr – y pedair cenedl. Yn debyg i *raison d'être* Eglwysi Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon, partneriaeth ecwmenaidd i raddau helaeth yw arwyddair y cyhoeddiad pwysig hwn.

Dywedir yn aml, lle mae undod mae nerth. Mae Sul Cyfiawnder Hiliol yn gyfle gwych i arddangos undod Cristnogol wrth fynd i'r afael â'r anghydraddoldebau cyffredin niferus sy'n dal i fodoli yn ein heglwysi a'n cymdeithas. Dim ond drwy gydwethio y byddwn yn gallu gweld y newidiadau sy'n angenrheidiol.

Eleni, rydym yn ddiolchgar i'r holl grwpiau a sefydliadau hynny sy'n gweithio i amlygu a mynd i'r afael â'r argyfyngau ffoaduriaid, ar y glannau hyn a thramor.

Felly, dylid diolch i'r unigolion a ganlyn am eu cyfraniadau rhagorol:

Parch Ddr Inderjit Bhogal, OBE, *Arweinydd, Eglwys Noddfa*

Rocio Cifuentes, *Comisiynydd Plant Cymru*

Barbara Forbes, *Rhwydwaith Lloches a Ffoaduriaid y Crynwyr*

Parch Steven Foster, *Cadeirydd y De, Cyngor ar Gyfrifoldeb Cymdeithasol yr Eglwys Fethodistaidd yn Iwerddon*

Parch Gerard Goshawk, *Gweinidog, Eglwys y Bedyddwyr Six Ways Erdington, Birmingham*

Angela Hill, *Cynorthwydd Adnoddau Dynol mewn Addysg Uwch, Cymru*

Yr Athro Uzo Iwobi CBE FLSW, *Sylfaenydd a Phrif Swyddog Gweithredol Race Council Cymru*

Phill Mellstrom, *Gweithiwr Datblygu Addoli, Rhaglen Gweithredu Ffydd, Eglwys yr Alban*

David Moodie, *Cydlynnydd, Scottish Faiths Action for Refugees – Rhaglen Gweithredu Ffydd, Eglwys yr Alban*

Kieran J. O'Mahony, OSA, *Friar Awstiniaid Iwerddon ac ysgolor beiblaidd*

Y Gwir Barchedig Ddr John Perumbalath, *Esgob Lerpwl; Cadeirydd Rhwydwaith Ffoaduriaid yr Eglwysi*

Richard Reddie, *Cyfarwyddwr Cyfiawnder a Chynhwysiant, Eglwysi Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon; Cydlynnydd, Rhwydwaith Ffoaduriaid yr Eglwysi*

Mark Sturge, *Ymgeisydd PhD, Prifysgol Durham*

Y Tad Phil Sumner, *Ymddiriedolwr y Gymdeithas Gatholig dros Gyfiawnder Hiliol; Deon Gwledig Oldham, Ashton under Lyne, Mossley ac Uppermill; Offeiriad Plwyf Ein Harglwyddes a Sant Padrig, Oldham*

**ADRAN UN:
GWEDDIAU I'W DEFNYDDIO
MEWN GWASANAETHAU ADDOLI**

YMGYNNULL/GALWAD I ADDOLI/ YMATEBION AGORIADOL

GALWAD I ADDOLI

Deuwn Arglwydd i nodi Sul Cyfiawnder Hiliol eleni.
Atgoffa ni bod llawer yn cyrraedd ein glannau,
yn ffoi rhag gormes a rhyfel,
yn ceisio diogelwch, diogeledd a noddfa,
â'u dwylo'n wag.

Duw cyfiawnder a heddwch,
boed inni weld Dy harddwch ym mhob un o'th blant annwyl,
ac adnabod olion bysedd y Duw cariadlon
ym mywyd pawb.
Cymorth ni Arglwydd i werthfawrogi mai Ti,
a anadlodd fywyd a harddwch o'n mewn
a bod angen inni groesawu ein gilydd
fel aelodau o'th deulu, ac yn blant i'n cymunedau
gyda'r un angerdd a sêl yr ydym yn croesawu dy bresenoldeb Di.

Pletha ni ynghyd fel teulu'r ffydd,
wedi'n galw i garu a thrawsffurfio'r byd,
fel bod dy ewyllys yn cael ei gwireddu.

Amen

GALWAD I ADDOLI

Arglwydd pawb,
enwaist bob un ohonom fel plentyn i Ti.
Atgoffa ni ein bod ni wedi derbyn dy anadl
ein hanwylo a'n trwytho gyda harddwch ac urddas.
Wrth i ni ddod ynghyd yn Dy bresenoldeb ar y Sul Cyfiawnder Hiliol eleni
mewn gwahanol gymunedau ledled gwledydd Prydain,
una ni yn Dy gariad
a phletha'n amrywiol leisiau o bell ac agos
yn un corws o addoliad i Ti.

Amen

GWEDDI AGORIADOL

(ADDASIAD O WEDDI GAN Y PARCHG DR MARTIN LUTHER KING JR)

Dduw holl-bresennol,
gelwaist ni i fod mewn perthynas â'n gilydd.

Wrth i ni ddod ynghyd, una ni mewn ysbryd a gwirionedd.

Rwyt ti'n addo dy fendith, lle bynnag y bydd dau neu dri yn dod ynghyd.
yn ein cymunedau, rydym yn bobl wahanol.

Wrth i ni ddod ynghyd, boed inni adlewyrchu delwedd Duw.

Deuwn o amrywiol leoliadau,
o ganol diwylliannau gwahanol.

Clyw ni, O Dduw, a phletha'n lleisiau yn un gân o addoliad.

Agor ein calonnau, i brofi grym Dy Ysbryd
fel y byddom eofn i fyw fel un teulu
er ein holl amrywiadau.

Una ni ynghyd Arglwydd,
wrth i ni weddio mewn ffydd.

Amen

DIOLCHGARWCH

GWEDDI

Diolchwn i'r Drindod, y gymuned sanctaidd o gariad,
sy'n deilwng o bob clod am bopeth a wnaethost er ein mwyn.

Diolchwn

am lawenydd teulu a ffrindiau,
am gefnogaeth ein cyfeillion,
am yr ysbrydoliaeth a ddaw i ni drwy'r celfyddydau,
am wasanaeth y sawl sy'n gweithio dros ein hamgylchedd
am ymroddiad cynifer er darparu bwyd a meddygaeth i dlodion daear,
am y lleisiau sy'n hyrwyddo heddwch.

Molwn dy enw Arglwydd.

Amen

GWEDDI

Dewiswch a ydych am ddistawrwydd er mwyn i bobl fyfyrto a gweddio, neu efallai ddefnyddio cerddoriaeth/cân fel cefndir i'r gweddïau. Gellid defnyddio corws y gân fel ymateb cyffredin ar ôl rhoi diolch mewn cyd-destun penodol.

Bywiol Dduw,

yr hwn sy'n estyn bywyd cyflawn,
helpa ni i allu derbyn dy fendith rasol,
ac i'w rhannu hi gyda'r sawl sy'n byw o'n cwmpas.
Gwisga ni â dillad gostyngeiddrwydd
ac i gerdded ffordd tangnefedd,
fel y bydd eraill yn ein bröydd yn dy weld Di ym mywyd Dy bobl.
Diolchwn am ein gilydd o bob iaith a chenedl,
pob enwad a thraddodiad,
yn enw Iesu.

Munud o dawelwch i'r rhai sy'n bresennol i weddio'n dawel ar Dduw, neu i ganu corws.

Cofiw'n yn ddiolchgar am y bobl sy'n gweithio yn ein cymunedau
yn heddeidwaid a meddygon, gweithwyr cymdeithasol a staff cartrefi gofal.
i'r sawl sy'n clirio sbwriel a gofalu am yr amgylchedd,
i'r athrawon a'r darlithwyr,
i'r cynghorwyr lleol ac i'r aelodau seneddol.
Diolchwn am waith hanfodol yr anamlwg yn ein bro a'n byd.
Munud o dawelwch...

Bywiol Dduw,

yn yr hwn y cawn gyflawnder bywyd,
derbyn ein diolch a'n haddoliad
wrth inni ddyrchafu ein gweddïau i Ti,
trwy Iesu Grist ein Harglwydd.

Amen

GWEDDÏAU DROS ERAILL/EIRIOLAETH

Dduw yr holl greadigaeth,
deuwn ac addolwn Di.
Pletha ni yn deulu ynghyd yn rhwymun yr Ysbryd Glân.
Er holl amrywiaethau dy deulu ar y ddaear, gwyddom ein bod yn un ynot Ti.
Ein profiadau gwahanol.
Yr un yw ein gobaith am gyfiawnder, yr un yw ein dyheadau am heddwch.

Arglwydd, yn dy drugaredd,
gwrando weddïau dy blant.

Gweddiwn am heddwch...
ym mhob cartref a chymdeithas, ym mhob stryd a thref
ym mhob dinas a gwlad ar draws y gwledydd a'r cyfandiroedd.

Arglwydd, yn dy drugaredd,
gwrando weddïau Dy blant.

Gweddiwn am iachâd...
Rhag heintiau ein cymunedau, rhag dŵr brwnt a bwyd gwael,
cofiwn am y bobl sy'n dioddef salwch corfforol,
eiriolwn dros y sawl sy'n brwydro gyda salwch meddwl,
cofiwn yn dawel y sawl sy'n gaeth i alcohol a chyffuriau,
gweddiwn gyda'r bobl sy'n ystyried hunan laddiad.
Diolchwn am Iesu, y Meddyg da, a'i esiampl Ef.
ac am bob gwaith ymchwil sy'n ceisio meddygaeth newydd yn ein byd.

Arglwydd, yn dy drugaredd,
Gwrando weddïau Dy blant.

Gweddiwn am gyfiawnder...
Cofiwn Arglwydd am y gorthrymedig yn ein byd, heb fodd i hawlio tegwch,
cofiwn am y tlodion ledled daear heb unrhyw gyflogaeth yn eu cymuned
meddyliwn am y digartref, y sawl sy'n byw ar y stryd
y sawl sy'n cysgodi mewn canolfannau i'r digartref
yr anghofiedig rai ym mhob ardal.

Arglwydd, yn dy drugaredd,
gwrando weddïau Dy blant.

Gweddiwn ar i bawb gael modd i ffynnu...
a byw bywydau ystyrlon a dedwydd yn llawen eu gwedd ac yn llwyddiannus eu byd.
Eiriolwn dros y ffoaduriaid sy'n dianc rhag rhyfel cartref
a'r gwrthodedig oherwydd bod eraill yn fyddar i'w cri.

Arglwydd, yn dy drugaredd,
gwrando weddïau Dy blant.
Amen

GWEDDIAU DROS ERAILL/EIRIOLAETH

Gweddiwn, am arweiniad O Dduw,
Boed i Ti ein hysbrydoli
i sefyll dros yr hyn sy'n wir ac yn gyfiawn.
Grymusa'n lleisiau a'n hannog i fod yn llais i'r di-lais yn y byd.
Boed i ni deimlo dy ddylanwad ym mhob gwedd o'n bywydau.
Arglwydd Iesu,
Trysorwn ein democratiaeth,
a gweddiwn am arweiniad bob tro y daw etholiad.
Wrth i ni fwrw pleidlais, boed i ni gofio croes Iesu
A gadael i hynny ddylanwadu arnom.

Amen.

GWEDDI O ALARNAD A GOBATH AM NEWID GWLEIDYDDOL/ GWEDDI O ALARNAD MEWN BLWYDDYN O ETHOLIAD CYFFREDINOL POSIBL YM MHRYDAIN

Dduw cyfiawnder,
Heria unrhyw ddifaterwch a all fod ynom,
Wrth i ni edrych ar yr amodau o fewn ein cymunedau ac wrth i ni ystyried y
pethau a allai ein rhannu.
Pan fyddwn yn sylwi ar y polisiau a'r penderfyniadau sydd wedi ein harwain at le
o gamweithrediad ac anghytundeb,
Gyda chymaint o bobl yn brwydro i gadw to uwch eu pen,
A gorfod gwneud penderfyniadau p'un ai i gynhesu neu fwyta,
Dduw pob trugaredd, gofynnwn i ti ymyrryd –

Pa hyd, O Arglwydd?

Tawelwch

Pan fyddwn yn drwgdybio twyll dewisiadau ffug,
Dangos i ni'r ffyrdd y gallwn ddefnyddio ein hasiantaeth i wneud newid
sylweddol a pharhaol.
Pan fyddwn yn teimlo'n ddigalon ac yn amau nad oes yna ffordd gywir,
Pan fyddwn yn teimlo ein bod yn colli ffydd ac ymddiriedaeth yn ein sefydliadau,
Ac yn synhwyro bod llygredd a thrachwant yn ystumio ein barn,
Tywys ni at obaith.
Dduw trugaredd, gofynnwn i ti ymyrryd –

Pa hyd, O Arglwydd?

Tawelwch

Arglwydd ein bywyd a Duw ein hiachawdwriaeth,
 Gofynnwn dy fendith ar bopeth sydd orau amdanom.
 Ceisiwn dy faddeuant am unrhyw beth sydd wedi bod yn fethiant yn ein
 penderfyniadau yn y gorffennol a'n ffyrdd o fyw,
 Ac yng ngobeithion y presennol.
 Boed i ni wrando ar yr alwad i bethau uwch yn y dyfodol.
 Boed i ni fyw i weld ffrwyth gwaith dy Ysbryd o fewn y glannau hyn.
 Galwn am degwch, cyfiawnder a heddwch.
 Dduw trugaredd, gofynnwn i ti ymyrryd –

Pa hyd, O Arglwydd?

Tawelwch

Dduw yr holl greadigaeth,
 Ti yw sail ein bodolaeth,
 Ffynhonnell ein bywyd a'n gobaith.
 Ynot ti y mae bywyd helaeth a thragwyddol.
 Tyn ni at obaith ac ymddiriedaeth ynot ti,
 Y Duw hollalluog a nerthol.

Gogoniant i'r Tad ac i'r Mab

Ac i'r Ysbryd Glân;

Fel yr oedd yn y dechreuad, y mae yr awr hon

Ac a fydd yn dragywydd.

Amen

**GWEDDI AM FFYDD MEWN GWLEIDYDDIAETH/GWEDDI
 AM GYFARWYDDYD WRTH BARATOI AR GYFER ETHOLIAD
 CYFFREDINOL**

Dduw tragwyddol,
 Trwy dy Ysbryd, tywys ni yn ein dirnadaeth,
 Wrth i ni ystyried yr holl ffactorau yn y broses sydd i ddod wrth baratoi ar gyfer
 etholiad cyffredinol.
 Cod ein hymwybyddiaeth o'r materion sydd angen mynd i'r afael â nhw,
 Ac atgoffa ni fod pobl go iawn y tu hwnt i'r polisiau, pleidleisio a phropaganda,
 Dy blant annwyl.

Boed i'n hysbryd gael ei bigo gan y dioddefaint, y gormes a'r anghyfiawnder
 Y gwyddom amdano, a'r hyn sy'n anhysbys i ni ond yn bodoli i gynifer.
 Gwna yn hysbys i ni riddfan y greadigaeth,
 Wrth i'r cartref sy'n gyffredin i ni gael ei ddefnyddio a'i gam-drin trwy drachwant
 yr ychydig.

Boed i ni gofio dy fanifesto o gariad, heddwch a chyfiawnder i bawb.
 Grymusa ni i godi llais, i gydweithio ac i bleidleisio,
 Wrth i ni geisio gyda thi, a'r rhai sydd mewn safleoedd o allu ac awdurdod,
 Lunio dyfodol o gyfiawnder a heddwch sy'n gyffredin i bawb.

Amen

CYFFES A SICRWYDD

CYFFES

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Clyw ein gweddïau.

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Clyw ein griddfanau a'n cri.

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Teimla ein hanobaith a'n gobaith.

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Clyw ein gweddïau.

Pan ddywedwn y byddwn yn ymdrechu i wneud gwahaniaeth,
Ond yn petruso wrth y rhwystr, y cam gwag neu'r tramgwydd cyntaf,
Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Arwain ein camau.

Pan fyddwn yn ceisio herio arferion a systemau sy'n gormesu,

Ond yn y pen draw yn ein clwyfo ein hunain neu eraill,

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Rhwyma ein clwyfau.

Pan fyddwn yn ceisio amddiffyn anrhydedd ac urddas eraill,
Ond yn lle hynny yn amddiffyn ein braint neu ein henw da ein hunain,
Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Maddau ein pechodau.

Pan fyddwn yn glynu wrth ddelfrydau a/neu hen arferion sy'n hau hadau hiliaeth,
Neu yn glynu wrth ffyrdd anghywir o feddwl ac o fod sy'n ein gwneud yn
anwybodus a haerllug,

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Gwared ni rhag drwg.

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Clyw ein gweddïau.

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Clyw ein griddfanau a'n cri.

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Teimla ein hanobaith a'n gobaith.

Dduw pob tosturi, yn dy drugaredd,

Clyw ein gweddïau.

Amen

CYFFES/GALARNAD

Dduw heb ei ddofi,

Ti yw'r Gwynt a'r Doethineb.

Pan geisiwn ddofi dy Ysbryd Glân,

ARGLWYDD BYDD DRUGAROG.

Pan fyddwn yn anwybyddu dy wahoddiad neu'n rhwystro mynediad i'th fwrdd gras,

CRIST BYDD DRUGAROG.

Pan fyddwn yn gadael i ofn ein cyfyngu a'n camarwain,

ARGLWYDD BYDD DRUGAROG.

Rhowch amser i fyfyrto mewn tawelwch neu gyda cherddoriaeth.

Dduw hael,

Rwyt ti'n agor dy hun mewn cariad i bawb.

Pan osodwn derfynau o amgylch hyn i eithrio neu reoli mynediad,

ARGLWYDD BYDD DRUGAROG.

Pan fyddwn yn llefaru i leihau urddas rhywun arall,

CRIST BYDD DRUGAROG.

Pan fyddwn yn gweithredu mewn ofn ac yn rhwystro dy ffordd o gariad,

ARGLWYDD BYDD DRUGAROG.

Rhowch amser i fyfyrto mewn tawelwch neu gyda cherddoriaeth.

Dduw ffyddlon,

Rwyt yn ein galw i ffydd ac undod.

Pan fydd ymddiriedaeth yn chwalu a ninnau yn hau rhaniadau,

ARGLWYDD BYDD DRUGAROG.

Pan fydd llymder yn disodli digonedd,

CRIST BYDD DRUGAROG.

Pan fyddwn yn caniatáu i anobaith ddileu gobaith,

ARGLWYDD BYDD DRUGAROG.

Rhowch amser i fyfyrto mewn tawelwch neu gyda cherddoriaeth.

Boed i Drindod Cariad

Rwymo ein clwyfau,

Herio ein hunanfodlonrwydd,

Ein harwain i ryddid a helaethrwydd,

Er mwyn heddwch a harmoni,

Fel yr ordeiniodd ein Creawdwr.

Gan ddweud y weddi a ddysgodd Iesu i ni,

A defnyddio iaith ein calonnau ein hunain,

Gweddiwn yn awr mewn undod –

Ein Tad, yr hwn wyt yn y nefoedd,

sancteiddier dy enw.
Deled dy deyrnas.
Gwneler dy ewyllys,
megis yn y nef,
felly ar y ddaear hefyd.
Dyro i ni heddiw ein bara beunyddiol.
A maddau i ni ein dyledion,
fel y maddeuwn ninnau i'n dyledwyr.
Ac nac arwain ni i brofedigaeth;
eithr gwared ni rhag drwg.
Canys eiddot ti yw'r deyrnas,
a'r nerth, a'r gogoniant,
yn oes oesoedd.

Amen.

GWEDDI SICRWYDD

Abba,
Rydym ni, a wnaed ar dy ddelw di,
A wnaed â'th law,
Sy'n cael ein caru mor ddwfn gan ein Creawdwr,
Ac yn cael ein gwarchod mor ofalus gan ein Gwaredwr,
Wedi ein bendithio i gael galw ein hunain yn blant i Dduw.
Bendithiaist ein gwahaniaethau â'th gusan,
Wrth i ti anadlu dy fywyd a'th gariad i'n hysgyfaint.
O eiliad y creu,
Mae pob un ohonom ni
Yn cael ein caru a'n coleddu gennyt ti,
Mae ôl dy fysedd arnom ni,
A'th obeithion a'th freuddwydion a lefarwyd rhwng Trindod Cariad, drosom ni.
Rhoddwyd dy obeithion a'th freuddwydion dwyfol i'w rhannu gan bawb –
Waeth o ble rydyn ni'n dod,
Er y gallwn yn hawdd fethu,
A'r cyfan oherwydd y gwerth sydd arnom, a roddwyd i ni
gennyt ti, ein rhiant nefol cariadus.
Dduw sy'n achub,
Rwyt ti'n dyfalbarhau gyda ni,
Rwyt ti'n meiddio gobeithio'n hael drosom ni,
Roeddet ti'n fodlon marw ac atgyfodi drosom ni,
Helpa ni i wneud yr un peth i'n gilydd.

Amen

BENDITH AC ANFON ALLAN

GWEDDI ANFON

Dduw y teithio tragwyddol,
 bydd gyda ni wrth i ni deithio trwy fywyd bob dydd.
 Ym mhob cam a gymerwn, boed i ni gerdded yn agosach fyth gyda thi.
 yng ngolau dydd ac yn nhywyllwch y nos,
 boed i ni weld dy oleuni.
 Lle mae'r tir yn sicr neu'n anwastad,
 Boed inni rodio mewn ffydd, gobaith a chariad.
 Dyro i ni'r modd i ganu heddiw yn sicr, yn ostyngedig ac yn gyfiawn.

Amen

BENDITH

Bydded i'r Arglwydd eich bendithio.
 Bydded i'r Arglwydd eich cadw'n uniawn ac yn urddasol.
 Bydded i'r Arglwydd eich cynorthwyo i rodio yn ddidwyll,
 gan gadw cwmni i'r sawl sy'n cyd-gerdded gyda ni.
 Boed inni i ni arddel cyfiawnder yn ein cymdogaethau,
 er ein mwyn Iesu.

Amen

BENDITH

Boed bendith Duw yn eich cofleidio,
 boed anadl Duw Hollalluog lenwi dy hwyliau,
 boed i drugaredd Crist gyd-derdded gyda thi,
 a boed i'r Ysbryd eich llenwi â bywyd a chariad.

Amen

BENDITH

(O PRAY NOW, LLYFR GWEDDI EGLWYS YR ALBAN)

Boed bendith y golau lewyrchu arnoch,
 o'ch mewn ac o'ch cwmpas.
 Boed i chi rannu'r fendith gydag eraill
 fel golau yn disgleirio o lantern eich ffydd,
 ac y gwêl pob crwydryn a ffoadur
 groeso yn llewyrchu oddi mewn i'ch aelwyd

SYNIADAU GWEDDI CREADIGOL

DYDDIADUR GWEDDI NEU RHYTHM GWEDDI

Isod mae rhai awgrymiadau o bynciau a chyd-destunau gwahanol a all fod o gymorth i fod yn ffocws i'n gweddïau wrth inni geisio Duw ynglŷn â materion cyfiawnder. I'r rhai sy'n ei chael hi'n ddefnyddiol cael rhestr o bethau i weddio drostynt, efallai y byddwch chi'n amlinellu pobl/meysydd penodol o'r gwaith/cyd-destun, ond efallai y byddwch chi hefyd am ei defnyddio fel ffordd o ddarparu rhythm gweddi sy'n cyd-fynd â rhythmau eich bywyd cymunedol ac yn ceisio annog a grymuso pawb i weddio gyda'i gilydd yn greadigol dros gyfiawnder.

Fel rhan o'r rhythm hwn o weddi efallai y byddwch yn teimlo ei bod yn bwysig cynnwys elfennau o gyffes. Gellid gwneud hyn fel rhan o'r ffocws personol ar ddydd Llun, neu fel gweddi unigol neu gorfforaethol drwy'r themâu a awgrymir – yn enwedig os oes meysydd lle teimlwch fod angen i chi/yr eglwys geisio maddeuant.

Rydym yn awgrymu cael dwy ran i weddi bob dydd:

Rhan 1 – Gwrandewch ar Dduw: Cyn siarad â Duw, mae'n dda bod yn dawel a gwrandao ar sut mae Duw yn arwain. Bydd rhai cwestiynau bob dydd i'ch helpu i feddwl a myfyrio wrth i chi wrando ar Dduw yn y distawrwydd neu edrych dros eich diwrnod gyda chymorth Duw.

Rhan 2 – Siaradwch â Duw: Bydd yr amser hwn yn eich helpu i ganolbwyntio eich meddyliau a chaniatáu i weddïau ddod i'r amlwg yn breifat neu'n gorfforaethol ar gyfer y llu o wahanol faterion sy'n ein hwynebu nawr ac wrth inni edrych i'r dyfodol.

PERSONOL

Materion sy'n effeithio arnoch chi a'ch taith fel disgybl.

- **Gwrandewch ar Dduw:** Sut rydych chi'n teimlo a sut rydych chi wedi teimlo/ymateb ar wahanol adegau trwy gydol heddiw?

Sut rydych chi'n teimlo am Dduw heddiw?

- **Siaradwch â Duw:** Oes yna bethau arbennig yr hoffech chi ddiolch i Dduw amdanynt nhw neu ofyn am help Duw gyda nhw?

TAITH FFYDD

Materion sy'n effeithio ar eich taith fel disgybl.

- **Gwrandewch ar Dduw:** Cymerwch amser i fyfrio ar eich taith ffydd: un neu ddwy o gerrig milltir allweddol ar eich taith hyd yn hyn; pobl sydd wedi dylanwadu neu helpu i lunio eich ffydd.

Efallai y medrwch gofio am unrhyw flinder yn eich corff a'ch enaid yr ydych yn ei deimlo ar yr adeg hon o'ch taith.

- **Siaradwch â Duw:** Diolchwch i Dduw a gweddiwch am nerth ac adnewyddiad yn y manau lle rydych chi'n teimlo'n flinedig.

CYMUNED LEOL

Y bobl o'ch cwmipas a'r lleoedd rydych chi'n byw ynddynt.

- **Gwrandewch ar Dduw:** Meddyliwch am y bobl sy'n bwysig yn eich cymuned neu y byddwch chi'n dod i gysylltiad â nhw'n rheolaidd (cymdogion, athrawon, gofawyr, aelodau newydd o'r gymuned, gweithwyr siop, gweithwyr cymunedol, swyddogion heddlu). A ydych chi'n adnabod unrhyw un neu unrhyw grŵp yn benodol a allai fod yn ynysig, wedi'u cau allan neu wedi'u gwrthio i'r cyrion?
- **Siaradwch â Duw:** Dywedwch wrth Dduw efallai beth yw eich gobeithion pennaf ar gyfer y bobl rydych chi wedi bod yn meddwl amdany'n nhw a gofynnwch sut y gallwn ni fel yr eglwys eu helpu.

MATERION LLEOL

Materion cyfredol sy'n effeithio ar eich cymuned leol, fel yr angen am fanciau bwyd, etholiadau lleol, tlodi a throseddau.

- **Gwrandewch ar Dduw:** Beth yw'r materion rydych chi'n fwyaf ymwybodol ohonynt yn eich cymuned leol? Sut y gall yr eglwys ymwneud â'r materion hyn?
- **Siaradwch â Duw:** Gweddïwch dros y materion rydych chi'n gwybod amdany'n nhw neu sydd wedi effeithio arnoch chi'n uniongyrchol.

LLYWODRAETH AC ARWEINWYR

Mewn cyfnod o gynnwrf ac aflonyddwch gwleidyddol, cofiwn lywodraethau cenedlaethol y Deyrnas Unedig a ffigurau amlwg eraill sy'n dylanwadu neu'n gwneud penderfyniadau am bolisi cenedlaethol.

- **Gwrandewch ar Dduw:** Beth yw'r materion sy'n effeithio fwyaf ar ein llywodraethau?

Meddyliwch am y bobl ledled Cymru, yr Alban, Lloegr ac Iwerddon sy'n gwneud penderfyniadau sy'n effeithio arnom ni fel cenedloedd.

- **Siaradwch â Duw:** Gweddïwch am uniondeb, gwirionedd a thosturi ledled ein llywodraethau.

GWLEIDYDDIAETH

Materion gwleidyddol byd-eang, polisiau economaidd, polisiau tramor a gwneud penderfyniadau sy'n effeithio ar y byd. Ble rydyn ni'n gweld cyfiawnder a thegwch y tu hwnt i drachwant a grym?

- **Gwrandewch ar Dduw:** Gadewch i'ch emosynau eich arwain i ffurfio gweddïau. Pa benderfyniadau sydd wedi eich gwylltio? Yn eich dicter sut y byddwch chi'n gweddïo ynglŷn â'r penderfyniadau hyn? Meddyliwch am y bobl a wnaeth y penderfyniadau hyn – yn eich cariad, sut y byddwch chi'n gweddïo dros y bobl hyn?
- **Siaradwch â Duw:** Gweddïwch dros y penderfyniadau sy'n cael eu gwneud a'r bobl sy'n gwneud y penderfyniadau hyn.

EIN CYMDEITHAS A'N DIWYLLIANT

Gwasanaethau cyhoeddus ac amwynderau sy'n helpu ein cymdeithas i weithredu, megis y GIG, gwasanaethau brys, addysg a darpariaeth gofal. Y pethau hynny sy'n llunio ac yn dylanwadu ar ein diwylliant, megis y celfyddydau a'r dyniaethau, y cyfryngau a cherddoriaeth.

- **Gwrandewch ar Dduw:** Treuliwch ychydig o amser yn myfyrto ar eich ymwneud â gwasanaethau cyhoeddus ac amwynderau. Ystyriwch sut mae diwylliant wedi dylanwadu arnoch chi a sut rydych chi'n dylanwadu ar ddiwylliant.
- **Siaradwch â Duw:** Gweddïwch dros ddarparwyr a defnyddwyr gwasanaethau cyhoeddus ac amwynderau. Gweddïwch am i ni gydnabod presenoldeb Duw yn ein diwylliant.

BYD-EANG

Materion sy'n effeithio ar y byd o'n cwmpas, megis hiliaeth, gormes, gwrthdaro, yr argyfwng hinsawdd a materion cyfiawnder cymdeithasol eraill.

- **Gwrandewch ar Dduw:** Galwch i gof adeg y buoch yn arbennig o ymwybodol o harddwch a rhyfeddod creadigaeth Duw. Treuliwch ychydig o amser yn cofio'r profiad hwn.
- **Siaradwch â Duw:** Gadewch i'ch gweddïau lifo o'r amser hwn o gofio. Dywedwch wrth Dduw bopeth rydych chi'n ei deimlo.

Nawr treuliwch ychydig o amser yn gweddïo ynglŷn â'r ffordd orau i chi/yr eglwys ymgysylltu â'r materion penodol hyn. Sut y gallai'r gweddïau hyn gael eu hymgorffori?

DIGWYDDIADAU BYD-EANG A MATERION PRESENNOL

Y tu hwnt i'r newidiadau gwleidyddol ac economaidd a welwn yn ein byd, beth arall ydych chi'n sylwi arno mewn tueddiadau byd-eang?

- **Gwrandewch ar Dduw:** Meddyliwch am rai o'r digwyddiadau byd-eang allweddol yn ystod yr wythnos, y mis a'r flwyddyn ddiwethaf – pe baech yn gadael i'ch tristwch arwain eich gweddïau, beth fydddech chi'n ei ddweud wrth Dduw? Pe baech yn gadael i'ch gobaith arwain eich gweddïau, beth fydddech chi'n ei ddweud wrth Dduw?
- **Siaradwch â Duw:** Beth, felly, a wnewch chi weddio, yng ngoleuni hyn?

AWGRYMIADAU GWEDDI MYFYRDOD

Gellir defnyddio'r cwestiynau hyn i helpu i ganolbwyntio ein myfyrdodau a'n gweddïau naill ai ar ddiwedd y dydd, fel yr arfer ysbrydol Ignition o weddi Examen, neu efallai fel ffordd o rymuso gweddi mewn gwahanol fathau o gynullïadau trwy gyfnod o fyfrio llonydd neu orsafoedd gweddi.

- Ble cefais i brofiad o harddwch heddiw? Ble sylwais ar harddwch ynof fy hun ac mewn eraill?
- Ble gwnes i adnabod cariad a thrugaredd heddiw? Ble y dangosais dosturi ataf fy hun ac at rywun arall?
- Ble gwelais yr angen am gyfiawnder heddiw? Beth oedd fy ymateb? Beth yw fy ngweddi yn awr?
- Beth ydw i'n obeithiol amdano?
- Sut y gallaf helpu i ddod â'r gobaith hwnnw i fodolaeth?
- Sut y gwnes i agor fy hun a chau fy hun i'r Ysbryd Glân heddiw?
- Beth fydda i'n dewis ei adael, a beth fydda i'n mynd ag ef gyda mi o heddiw ymlaen wrth i mi deithio o'r fan hon?

ADDASU GWEDDI GELTAIDD

Gellid addasu'r weddi Geltaidd hynafol hon i siarad yn eich bywyd cymunedol. Nid oes gennym ni i gyd wartheg, nid maeth o fwyd a diod yw'r unig angen uniongyrchol, ac nid ydym i gyd yn byw mewn ardaloedd lle rydym yn dod ar draws ehedyddion, felly sut y gellid addasu hyn i siarad yn eich cyd-destun? A sut y gallai'r weddi newydd hon eich ysbrydoli i fyw mewn ffyrdd cyfiawn a heddychlon?

Gwelsom ddieithryn ddoe.

Rydyn ni'n rhoi bwyd yn y lle bwyta, diod yn y lle yfed,
Cerddoriaeth yn y man gwranddo.

A,

Gydag enw sanctaidd y triunol Dduw,

Fe'n bendithiasant ni a'n tŷ, ein hanifeiliaid a'n hanwyliaid.

Fel y dywed yr ehedydd yn ei chân:

Yn aml, yn aml, yn aml mae Crist yn mynd ar wedd y dieithryn.

(Phill Mellstrom)

GWEDDIAU YCHWANEGOL

Dduw cyfiawnder,
 Molwn di am dy gariad a ddangoswyd i ni, yn llifo trwom.
 Diolchwn i ti dy fod wedi dangos i ni sut i fyw, sut i garu.
 Gweddiwn am i'th gariad fod yn amlwg yn y modd yr ydym yn croesawu ein
 chwiorydd a'n brodyr sy'n ceisio diogelwch yn ein plith.
 Gweddiwn am i'th gariad feirioli iaith oer ein gwleidyddion a'n cyfryngau.
 Gweddiwn am i'th gariad agor calonnau a chartrefi a chyllidebau a chyfrifon banc.
 Gweddiwn am i'th gariad ddod â ffensys a rhwystrau i lawr.
 Gweddiwn am i'th gariad gysuro a chryfhau pobl sy'n ceisio diogelwch yng nghanol
 trawma ac ansicrwydd ac anghyfiawnder.
 Gweddiwn am i'th gariad ein newid a'n herio a dangos inni sut i fyw, dangos inni sut
 i garu fel rwyd ti'n caru.
 Molwn di am dy gariad a ddangoswyd i ni, sy'n llifo trwom.
 Gweddiwn yn enw Iesu.

Amen

(Parch Gerard Goshawk)

Arglwydd Iesu Grist,
 Bydded Sul Cyfiawnder Hiliol yn achlysur pellach inni ystyried mater cyfiawnder yn
 ein byd, yn enwedig yn y wlad yr ydym yn byw ynddi.
 Arglwydd, Duw cyfiawnder wyt ti; gwyddom hyn oherwydd bod cymaint o'th air, y
 Beibl, yn sôn am dy angerdd dros gyfiawnder.
 Dyro inni dy galon dros gyfiawnder, fel y gallwn rannu dy angerdd i weld gwir
 gydraddoldeb, tegwch ac uniondeb mewn eglwys, cymuned a chymdeithas.
 Arglwydd, yn dy Ysgrythrau gwelwn sut yr ymatebodd Iesu Grist, ein Gwaredwr,
 i arferion anghyfiawn a oedd yn bechadurus; gwrthwynebai hwy mewn modd
 eglur, yr hyn ar adegau a amlygwyd mewn digofaint cyfiawn.
 Boed inni gydnabod bod unrhyw beth sy'n gwadu union ffynhonnell y ddynoliaeth
 – delw Duw mewn dynolryw – yn bechod.
 A bod unrhyw beth sy'n 'diniestrio llun Duw ym mhob person hefyd yn bechadurus'.
 Rydyn ni i gyd wedi ein gwneud ar dy ddelw ac yn 'eiconau byw o Dduw' ac felly
 yn deilwng o barch ac urddas.
 Boed inni fod yn ymwybodol bod hiliaeth yn bechadurus oherwydd ei fod yn cymryd
 yn ganiataol nad yw pawb yn gyfartal gerbron Duw ac nad ydynt yn rhan o'i deulu.
 Boed inni gofio bod pawb sy'n methu herio hiliaeth yn yr eglwys neu'r gymdeithas
 yn euog o gydoddef neu gydgyllwynio ag ymddygiad pechadurus.
 Arglwydd, boed inni sylweddoli mai 'cariad ar waith yw cyfiawnder', ac os ydym yn
 caru pobl fel rwyd ti, y dylem garu cyfiawnder, gan fod materion cyfiawnder yn
 ymwneud â phobl yn ddieithriad.
 Dangos i ni sut i fod yn asiantau go iawn ar gyfer newid yn dy fyd, a sut mae'r newid hwn
 yn dechrau wrth i ni weithio dros gyfiawnder yn y mannau lle rwyd ti wedi ein lleoli.
 Yn olaf, a gawn ni hefyd gydnabod bod cyfiawnder yn fusnes i bawb, a phan ddaw i
 gyfiawnder hiliol, ei fod yn fusnes anorffenedig.
 Felly gweddiwn y bydd Sul Cyfiawnder Hiliol yn achlysur ardderchog i
 ganolbwyntio ein meddylfryd a'n gweithredoedd ar wneud y newidiadau
 angenrheidiol yn yr eglwys a'r gymdeithas, trwy weithredu'n gyfiawn, caru
 trugaredd a cherdded yn ostyngedig gyda'n Duw.

Amen

(Richard Reddie)

Dad nefol,
Ar y Sul Cyfiawnder Hiliol hwn,
Diolchwn i ti dy fod yn Dduw cyfiawnder sy'n weithgar yn y byd,
Molwn di fod gan dy air y gallu i newid bywydau,
Credwn dy fod di yn achub ac yn adfer dioddefwyr anghyfiawnder
Ac rydyn ni'n cydnabod ein bod ni, fel Cristnogion, i gofleidio'r alwad Feiblaidd i
wneud cyfiawnder.
Arglwydd, mae dy air yn dweud ein bod ni i gyd wedi ein gwneud ar dy ddelw
ac wedi ein caru gennyti. Rydyn ni'n byw yn y byd hwn, a greaist ti, lle yn
anffodus mae anghyfiawnder yn cael ei amlygu mewn ffyrdd sy'n niweidiol i
gynifer, yn enwedig y rhai mwyaf agored i niwed ac sydd ar y cyron.
Trwy nerth dy Ysbryd Glân, dyro inni, fel dy bobl, y dewrder i sefyll dros yr hyn
sy'n deg ac yn gyfiawn, ac yn erbyn agweddau ac ymddygiadau pechadurus
sy'n methu trin pawb â'r parch a'r urddas y maent yn ei haeddu, fel dynion a
merched a grëwyd ar dy ddelw di.
Yn union fel mai ti yw'r Alfa ac Omega, Duw'r gorffennol, y presennol a'r dyfodol,
helpa ni i gofio gwersi'r gorffennol a'u cymhwyso i'r presennol, fel y bydd ein
dyfodol yn fyd lle mae cyfiawnder, heddwch a chariad yn llywodraethu.
Gofynnwn hyn yn enw Iesu.

Amen

(Mark Sturge)

Gadewch i ni weddio gyda'n gilydd:
Ein Tad Nefol cariadus, rydyn ni mor ddiolchgar am gael ein dewis gennyti, am
gael ein cynnwys yn dy deulu. Diolch i ti dy fod wedi estyn dy groeso i ni a'n
galw i fod yn rhan o'th bobl.
Gweddiwn dros bawb ledled y byd sy'n profi chwalfa yn eu cymdeithas.
Dyrchafwn ger dy fron yr holl bobloedd sydd wedi'u trawmateiddio gan ryfel a
gwrthdaro, a dioddefwyr llifogydd, daeargrynfeydd a thrychinebau eraill.
Arglwydd, yn dy drugaredd, cyfarfydda â phawb sy'n profi dioddefaint ofnadwy
bob dydd; cofiwn yn arbennig am ffoaduriaid a'r rhai sy'n ceisio lloches.
Gweddiwn hefyd dros y rhai sy'n agored i niwed sy'n cael eu gorthrymu gan
gyfundrefnau creulon, a thros y rhai sy'n cael eu carcharu oherwydd eu
credoau. Credwn y gelli di fendithio'r bobl hyn i gyd â phresenoldeb dy Ysbryd
Glân, eu cysuro yn eu trallod a'u hannog yn eu brwydr dros gyfiawnder.
Frenin y brenhinoedd, gweddiwn dros y rhai sydd mewn llywodraeth ledled y
byd. Rho ddoethineb i'n holl arweinwyr wrth iddynt wneud penderfyniadau
anodd.
Arglwydd, rwyti'n dweud wrthym am weddio dros ein gelynion, a gofynnwn, lle
bo gormeswyr trahaus yn sefyll yn erbyn dy Deyrnas, y byddi'n meddalau eu
calonnau i dosturio wrth eu pobl.
Arglwydd, rydyn ni'n gwybod bod yna adegau pan fyddwn ni'n methu caru eraill
fel rwyti'n ein caru ni, ac eto rwyti'n dal i gynnig cariad a maddeuant inni.
Iesu, agor ein calonnau fel ein bod yn derbyn eraill fel y derbyniaist ti ni. Helpa ni
i dyfu yn ein ffydd fel ein bod ni'n deall ein gilydd yn well.
Trwy dy Ysbryd Glân, symud dy bobl ymlaen fel bod ein croeso yn disgleirio fel
esiampol i arwain pawb at orsedd dy ras.

Amen

(Uzo Iwobi ac Angela Hill)

Dduw cariad, clywir gweddi dy Fab heddiw trwy leisiau'r lluo o ffoaduriaid diobaith sy'n ffoi rhag rhyfel, newyn neu anghyfiawnder. Boed i ni beidio â chau ein clustiau ar ei ymbil. Helpa ni i ddod o hyd i'r ffyrdd gorau o ymateb, fel y gallan nhw fyw ag urddas a datblygu'n gyflawn.

Arglwydd, yn dy drugaredd...

Dduw bywyd, diolchwn i ti am y cyfoeth o amrywiaeth y mae ffoaduriaid wedi'i ddwyn i lawer o'n cymunedau ffydd, gan eu hadfywio'n aml. Boed inni gydnabod bendith eu gwahaniaeth a'u galluogi i berthyn mewn gwirionedd.

Arglwydd, yn dy drugaredd...

Dduw ein cymorth, boed i ni ddod o hyd i ffyrdd o fynd i'r afael â ffynonellau'r anobaith sy'n gorfodi pobl i adael eu cartrefi mewn gwledydd eraill. Yna, bydded inni gael y dewrder a'r ymrwymiad i'w gweithredu.

Arglwydd, yn dy drugaredd...

Dduw trugaredd, gweddiwn dros y llawer sydd wedi colli eu bywydau trwy waith masnachwyr dideimlad. Boed iddynt yn awr adnabod dy drugaredd a'th fywyd i'r eithaf.

Arglwydd, yn dy drugaredd...

(Parch Inderjit Bhogal)

ADNODAU YSGRYTHUR Y GELLIR EU DEFNYDDIO

Hosea 12:6

A thithau, trwy nerth dy Dduw, dychwel,
cadw deyrngarwch a barn,
a disgwyl wrth dy Dduw bob amser.

Rhufeiniaid 12:21

Paid â goddef dy drechu gan ddrygioni. Trecha di ddrygioni â daioni.

Diarhebion 22:2

Y mae un peth yn gyffredin i gyfoethog a thlawd:
yr Arglwydd a'u creodd ill dau.

Actau 10:34-35

A dechreuodd Pedr lefaru: 'Ar fy ngwir,' meddai, 'rwy'n deall nad yw Duw yn dangos ffafriaeth, ond bod y sawl ym mhob cenedl sy'n ei ofni ac yn gweithredu cyfiawnder yn dderbyniol ganddo ef.'

Colosiaid 3:9-11

Peidiwch â dweud celwydd wrth eich gilydd, gan eich bod wedi diosg yr hen natur ddynol, ynghyd â'i gweithredoedd, ac wedi gwisgo amdanoch y natur ddynol newydd, sy'n cael ei hadnewyddu mewn gwybodaeth ar ddelfw ei Chreawdwr. Nid oes yma ragor rhwng Groegiaid ac Iddewon, enwaediad a dienwaediad, barbariad, Scythiad, caeth, rhydd; ond Crist yw pob peth, a Christ sydd ym mhob peth.

Diarhebion 31:8-9

Dadlau o blaid y mud,
a thros achos yr holl rai diobaith.
Siarad yn eglur, a rho farn gyfiawn;
cefnoga achos yr anghenus a'r tlawd.

Micha 6:8

Dywedodd wrthyt, feidrolyn, beth sydd dda,
a'r hyn a gais yr ARGLWYDD gennyt:
dim ond gwneud beth sy'n iawn, caru teyrngarwch,
ymostwng i rodio'n ostyngedig gyda'th Dduw.

Amos 5:24

Ond llifed barn fel dyfroedd
a chyfiawnder fel afon gref.

Eseia 1:17

Peidiwch â gwneud drwg, dysgwch wneud daioni.
Ceisiwch farn, achubwch gam y gorthrymedig,
amddiffynnwch yr amddifad,
a chymerwch blaid y weddw.

Salm 82:3

Rhowch ddedfryd o blaid y gwan a'r amddifad
gwnewch gyfiawnder â'r truenus a'r diymgeledd.

EMYNAU A CHANEUON MAWL

- A glywaist ti waedd yr anghenus (CFf 843)
- Arglwydd pob gobaith ac Arglwydd pob hoen (CFf 394)
- Bydd yn welediad fy nghalon a'm byw (gobaith.cymru)
- Duw faddeuodd im (Rhoddais yn rhad) (CFf 424)
- Duw wyt i'r tlawd (gobaith.cymru)
- Ein gwlad a'n pobl gofiwn nawr (CFf 814)
- Frawd neu chwaer, fe'th wasanaethaf (gobaith.cymru)
- Mae Iesu Grist yn aros (CFf 870)
- O am awydd cryf i feddu (CFf 819)
- O Dywysog ein tangnefedd (CFf 865)
- O Dduw, ein craig a'n noddfa (CFf 830)
- Yn gymaint iti gofio un o'r rhain (CFf 854)

‘Bûm yn ddieithr a chymerasoch
fi i’ch cartref’

Mathew 25:35

ADRAN DAU: PREGETHAU

1. Y SAMARIAD BYD-EANG (PARCH GERARD GOSHAWK)

Rydyn ni'n byw mewn byd symudol. Mewn llawer o'n cymunedau, yn ein heconomi, ysgolion, gweithleoedd ac eglwysi, gwelwn drosiant o bobl na welwyd erioed o'r blaen. Rydym wedi ein globaleiddio. Mae pobman yn fwy hygrych nag yr oedd gan mlynedd yn ôl. Ac mae'r byd i gyd wedi'i gysylltu drwyddo draw.

Un agwedd ar hyn oll yw'r mater ynghylch pobl sy'n symud wrth iddynt geisio bywyd mwy diogel: er hwylustod, rydym yn galw pobl o'r fath yn 'geiswyr lloches'. Defnyddir geiriau eraill hefyd, ond hoffwn gadw at y term 'pobl sy'n ceisio noddfa/diogelwch'. Mae Uchel Gomisiynydd y Cenhedloedd Unedig dros Ffoaduriaid (UNHCR) yn dweud wrthym fod tua 117 miliwn o bobl wedi'u dadleoli ledled y byd yn 2023. Roedd mwyafrif y bobl hyn yn eu gwlad eu hunain yn ceisio diogelwch. Oherwydd rhyfel, erledigaeth ac effaith yr argyfwng hinsawdd, mae miliynau o bobl yn gwneud y penderfyniad enfawr i ddadwreiddio a symud i ffwrdd o'u cartref er mwyn dod o hyd i le diogel i fyw.

Mae hyn oll yn uchel iawn ar agenda'r gwleidyddion a'r cyfryngau yn y DU. Rydym yn gweld system sy'n cael trafferth cadw'n gyfredol. Mae gan y rhan fwyaf o'n trefi a'n dinasoedd sydd o faint rhesymol bobl sy'n ceisio noddfa yn byw ynddynt. Gwelwn o'n cwnpas lawer o faterion a chwestiynau heriol a allai ein poeni ni fel dilynwyr Iesu:

- y cyd-destun gwleidyddol dadleuol: yr 'Amgylchedd Gelyniaethus';
- prosiect Rwanda;
- y *Bibby Stockholm*;
- y Ddeddf Ymfudo Anghyfreithlon;
- iaith a gweithredoedd gwleidyddion a dylanwadwyr y cyfryngau sy'n negyddol iawn tuag at bobl sy'n ceisio noddfa.

Ceir hefyd brofiadau pobl sy'n ceisio noddfa:

- y trawma a achosodd iddynt ffoi;
- y llwybrau y maent wedi'u cymryd;
- cael eu gwrthod a gwahaniaethu yn eu herbyn ar ôl cyrraedd ein gwlad.

Ynghyd â materion economaidd:

- pryderon gan bobl yn teimlo dan fygythiad, wedi'u 'llethu' ac wedi drysu;
- cwestiynau ynghylch a oes gennym yr adnoddau i gefnogi'r rhai sy'n dod.

Ac yna mae materion diwylliannol a chymdeithasol: newidiadau i wead llawer o'n cymunedau.

O diar. Mae yna lawer i ni bryderu yn ei gylch yma. Fel Cristnogion, beth a wnawn ni? Beth mae'r Beibl yn ei ddweud a allai ein harwain yn hyn o beth?

Gallwn ddechrau yn y dechrau'n deg gyda'r datganiad yn Genesis 1:27 ein bod ni i gyd wedi ein creu ar ddelw Duw. Gallwn droi tudalennau pum llyfr cyntaf y Beibl a dod o hyd i gyfeiriadau niferus at groesawu'r dieithryn. Mae Iesu ei hun yn ein hatgoffa ein bod pan fyddwn yn croesawu dieithriaid ac yn darparu cymorth ymarferol yn gwneud hyn nid yn unig *er ei fwyn* ef ond *iddo* ef hefyd.

Mae Iesu yn dweud wrthym yn Mathew 25:35–36:

Oherwydd bŵm yn newynog a rhoesoch fwyd imi, bŵm yn sychedig a rhoesoch ddiod imi, bŵm yn ddieithr a chymerasoch fi i'ch cartref; bŵm yn noeth a rhoesoch ddillad amdanaf, bŵm yn glaf ac ymwels-och â mi, bŵm yng ngharchar a daethoch ataf. (BCND)

Gwelwn yn stori Iesu am y gweithwyr sy'n cael eu cyflogi yn y winllan (Mathew 20:1–16) fod croeso i bawb a'u bod yn cael eu trin yn deg, pryd bynnag y bu iddynt gyrraedd.

Ond fel cymaint o'n ffydd a sut y dylem weithredu, mae'r cyfan yn dibynnu ar gariad, onid yw?

Ac felly trown at ddatganiad Iesu fod Duw wedi caru'r ***holl fyd***, y cyfan ohono a ninnau i gyd, ac mai dyna pam yr anfonodd ef ei unig Fab i'n hachub (Ioan 3:16).

Iesu a osododd seiliau hyn ar ein cyfer; yn ôl pob tebyg mae'n gwybod ein bod yn ei chael hi'n anodd delio â graddfeydd mawr a chysyniadau mawr, felly gallwn fynd i Luc 10:25–37 lle cawn stori'r Samariad Trugarog a chysyniad syml yr Hen Destament a'r Newydd o garu'ch cymydog fel chi eich hun. Mae'r cymdogion yn y stori ar wahanol ochrau i raniad ethnig. Rhoddir cymorth. Derbynnir cymorth. Gadewch i ni ganolbwytio ar y ddau ddeinameg hyn: rhoddir cymorth; derbynnir cymorth.

Yn gyntaf, **rhoddir cymorth**. Mae'r Samariad yn rhoi cymorth i gyd-ddyn oherwydd ei fod yn gweld rhywun sydd mewn angen. Rhoddir y cymorth hwn ar risg bersonol ac ar draul bersonol. Mae'n mynd â'r teithiwr o sefyllfa anodd i le diogel. Rhoddir y cymorth er gwaethaf eu gwahaniaethau.

Beth mae hyn yn ei ddweud wrthym am y ffordd y dylem ymateb i bobl sy'n ceisio noddfa? Yn wir, gan ei bod yn stori a adroddodd Iesu er mwyn ein dysgu sut i fyw, dylem ofyn, 'Beth mae Iesu yn ei ddweud wrthym yma?'

Mae'r stori'n dweud wrthym y dylai ein hymateb Cristnogol yn sicr fod yn seiliedig ar drugaredd, tosturi a chariad: mae'r Samariad yn gweld delw Duw yn y dyn sydd wedi'i anafu. Mae'n dweud wrthym y dylai ein hymateb fod ynglŷn â gweithredu: mae'r Samariad yn gweithredu. Mae'n dweud wrthym ei bod yn ofynnol inni fentro: efallai i ni y gallai hyn ymwneud â chodi llais, herio a newid yr iaith a ddefnyddir i siarad am bobl sy'n ceisio noddfa, waeth beth fo'r ymateb a allai ddilyn.

Mae'n dweud wrthym y dylem ddefnyddio'r adnoddau sydd gennym i helpu'r rhai sy'n ceisio noddfa rhag erledigaeth, gwrthdaro ac argyfwng. Gall y rhain fod yn ein hadnoddau ein hunain, rhai ein heglwysi neu ein hadnoddau cenedlaethol ar y cyd. Ac mae'r ddysgeidiaeth hon gan Iesu yn dweud wrthym ein bod yn gwneud hyn i gyd waeth beth fo'r gwahaniaethau: dim rhagfarn.

Mae'r ffordd y mae cenhedloedd sy'n lletya yn delio â phobl sy'n ceisio noddfa yn sicr yn fater cyfiawnder hiliol. Rydyn ni'n delio â gwahanol bobl o wahanol leoedd mewn gwahanol ffyrdd, onid ydyn ni? Gallwn helpu i newid hyn! O fewn ein heglwysi ac ar draws ein cymunedau gallwn fodlu ffordd well o fod.

Ac yn ail, yn y stori, **derbynnir cymorth**. Yn stori Iesu, yn union fel y mae cymorth yn cael ei roi, mae'n amlwg bod cymorth yn cael ei dderbyn hefyd. Mae Ffordd Jericho yn stryd ddwy ffordd. Mae'r 'un ar y tu mewn' yn stori Iesu yn cael ei helpu gan yr 'un o'r tu allan'. Y Samariad, y person o'r tu allan, sy'n galluogi'r fendith, yr iachâd, y diogelwch a llawer mwy.

Ac i ni, yn ein stori ein hunain o ddarparu diogelwch i 'bobl o'r tu allan', yn y cyfnewid cymhleth o roi a derbyn, byddwn ninnau hefyd yn cael ein bendithio, ein cymuned yn cael ei chyfoethogi, ein heconomi a phopeth yn cael gwerth ychwanegol. Mae gan bobl sy'n ceisio noddfa gymaint i'w roi, cymaint i'w ddwyn i'n bywydau gyda'n gilydd. Rydym yn colli hyn i gyd os ydym yn anwybyddu'r gorchymyn Cristnogol y dylem garu ein cymydog fel yr ydym yn ein caru ein hunain.

Dyna rym syml ac effeithiol caru ein cymydog!

2. HOMILI AR GYFER SUL CYFIAWNDER HILIOI 2024

Y TAD PHIL SUMNER

Does dim amheuaeth nad oes anobaith mawr yn ein byd. Mae llawer o bobl ar grwydr, yn ffoi rhag rhyfeloedd, newyn neu sefyllfaoedd gormesol. Pam y byddai pobl yn peryglu eu bywydau yn ceisio croesi Môr y Canoldir neu'r Sianel mewn cychod mor simsan a gorlawn pe na bai'r mwyafrif llethol yn hollol ddiobaith?

Ym mis Medi 2022, mewn 24 awr, glaniodd mwy na 6,000 o bobl ar ynys Lampedusa yn yr Eidal. Diau y bydd ystadegyn o'r fath yn peri pryder ym meddyliau llawer. Ond mae'n bwysig, fel yr awgrymwyd yn y ddogfen a gyhoeddwyd gan Esgobion Catholig Cymru a Lloegr yn 2023, o'r enw 'Love the Stranger', peidio â chyfyngu pobl i ystadegau. Mae gan gynifer ohonynt straeon yn ymwneud â'r natur ddynol a fyddai'n cyffwrdd y rhan fwyaf o galonnau, petaent ond yn cael cyfle i gael eu clywed.

Yn ei gylchlythyr, *Fratelli Tutti*, mae'r Pab yn disgrifio dynameg rhai o'r tueddiadau sy'n achosi pryder yn ein dyddiau ni. Mae'n sôn yn benodol am dwf unigolyddiaeth, poblyddiaeth a chenedlaetholdeb mewn gwahanol rannau o'r byd, a'r cyfan yn cael effaith negyddol ar agweddau pobl tuag at ymfudo. Mae'n bwysig cwestiynu sut mae'r tueddiadau hyn wedi effeithio ar ein syniadau ni ein hunain oherwydd maent bellach yn drosiadol yn rhan o'r aer rydyn ni'n ei anadlu.

Mae'r Pab yn seilio ei gylchlythyr ar sawl darn o'r Ysgrythur. Mae'n dyfynnu Llyfr Exodus, lle dywedir, 'Paid â gwneud cam â'r estron, na'i orthrymu, oherwydd estroniaid fuoch chwi yng ngwlad yr Aifft' (Exodus 22:21). Defnyddir dyfyniad tebyg ond mwy cadarnhaol gan Esgobion Catholig Cymru a Lloegr. Maen nhw'n dyfynnu Llyfr Deuteronomium lle rydyn ni'n darllen, 'Yr ydych chwithau i garu'r dieithryn, gan ichwi fod yn ddieithriaid yng ngwlad yr Aifft' (Deuteronomium 10:19). Mae'r Pab Ffransis yn cyfeirio, yn helaeth, at ddameg y Samariad Trugarog, lle na roddir unrhyw derfynau ar bwy a welir yn gymydog, ac mae'n dyfynnu'r darn yn Efengyl Mathew sy'n disgrifio'r Farn Olaf. Yno rydym yn darllen, 'Bûm yn ddieithr a chymerasoch fi i'ch cartref' (Mathew 25:35). Efallai y byddai llawer o bobl yn dadlau eu bod am fod yn groesawgar ond bod terfynau. Ac, wrth gwrs, mae'r Pab hefyd yn cydnabod bod yn rhaid cael rheolaeth dros ffiniau er lles pawb. Ond gall y rheolaeth honno yn hawdd iawn gyfyngu gormod neu hyd yn oed fod yn 'elyniaethus'.

Ym mis Medi 2022, cyhoeddwyd ymchwiliad gan Lywodraeth Prydain i Ganolfan Gadw Brook House ger Maes Awyr Gatwick. Cydnabu'r ymchwiliad fod 19 o ddigwyddiadau wedi'u datgelu o fewn pum mis a fyddai'n mynd yn groes i Erthygl 3 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. Mae'r Confensiwn yn

datgan, 'Ni chaiff neb ddioddef artaith na thriniaeth neu gosb annynol neu ddiraddiol.' Mae'r ymchwiliad yn disgrifio stori Brook House fel un o straen a gofid, ac yn dweud bod y materion a ddarganfuwyd yn debygol o ddod i'r amlwg mewn mannau eraill yn y system lloches.

'Paid â gwneud cam â'r estron, na'i orthrymu, oherwydd estroniaid fuoch chwi yng ngwlad yr Aifft' (Exodus 22:21)

Ond onid oes gan lywodraethau'r hawl i hawlio perchnogaeth o'u tiriogaethau ac i wrthod mynediad i eraill?

Un o egwyddorion hirsefydlog pwysig diwinyddiaeth Gatholig, y cyfeiriwyd ati eto gan y Pab, yw'r hyn a elwir yn 'gyrchfan gyffredinol nwyddau' (tudalen 124 o *Fratelli Tutti*). Mae hon yn egwyddor nad yw'n gwadu'r hawl i eiddo preifat ond sy'n cydnabod bod rhodd wreiddiol y ddaear wedi'i rhoi i'r holl ddynolryw. Mae'r Pab yn dyfynnu Sant Ioan Chrysostom yn hyn o beth, gan ddweud, 'Peidio â rhannu ein cyfoeth â'r tlawd yw eu hysbeilio a thynnu ymaith eu bywoliaeth.' 'Mae gan bob bod dynol,' meddai, 'yr hawl i fyw gydag urddas a datblygu'n gyfan gwbl' (tudalen 107).

Yn anffodus, mae stori gormod o'r rhai sy'n gwneud y teithiau enbyd hynny yn un o gael eu hamddifadu ymhellach o urddas, gan adael rhai i ystyried hunanladdiad. Ar y llaw arall, mae llawer o blwyfi sydd wedi derbyn ffoaduriaid i'w cymunedau yn dweud eu bod wedi cael eu gwir gyfoethogi.

Nid yw'n hawdd clywed cri anobaith ac ymateb iddi'n briodol, ond mae'n rhoi bywyd i'r ffoadur ac i'r rhai sy'n rhoi lloches!

3. **FFORDD RAGORACH FYTH (1 CORINTHIAID 12:31)** (PARCH INDERJIT BHOGAL)

FFORDD CARIAD: NODDFA A LLETYGARWCH

Mae ymatebion cariadus, tosturiol a chroesawgar i ffoaduriaid sy'n cyrraedd Prydain dros y Sianel yn cynnig ffyrdd o herio gelyniaeth gyda lletygarwch a gofal. Mae'r rhain yn cynnwys 12 o gynulleidfaoedd eglwysig bach a mawr, fel Eglwys Fethodistaidd Nailsea ac Eglwys Gadeiriol Caer, a dderbyniodd gydnabyddiaeth Eglwys Noddfa yn 2023. Mae eu hymatebion arwyddocaol yn helpu i ddadbacio ychydig o'r hyn y gellir ei ddiffinio fel 'ffordd ragorach fyth': herio gelyniaeth gyda lletygarwch.

Yn ôl tudalen we Cyngor Gogledd Gwlad yr Haf, mae rhai gwestai yn yr ardal wedi cael eu defnyddio i ddarparu llety i geiswyr lloches. Mae'r dudalen we yn rhoi gwybodaeth ddefnyddiol i'r gymuned leol. Estynnodd cynulleidfa fechan Fethodistaidd Nailsea allan at geiswyr lloches a oedd yn cael eu cartrefu mewn gwesty cyfagos, gan fynegi croeso, cyfeillgarwch a chymuned. Mae'r gynulleidfa'n gweithio gydag eglwysi lleol eraill i ddarparu Caffi Sgwrsio i ffoaduriaid. Mae'r Parch Deborah Mallet, y Gweinidog Methodistaidd Lleol, yn pwysleisio pwysigrwydd canolog croesawu'r dieithryn: 'Mae'r alwad i garu ein cymydog, pwy bynnag ydyn nhw ac o ble bynnag maent yn dod, yn gorwedd wrth wraidd y ffydd Gristnogol. Rydym yn anelu at fod yn gymuned o groeso ac yn lle diogel i bawb.'

Mae gwobr yr Eglwys Noddfa yn cydnabod ymrwymadau profedig i ddysgu am faterion noddfa, ymgorffori arferion lletygarwch a chynhwysiant, ac annog eraill i wneud yr un peth. Mae'n arwyddbost ar daith barhaus i fynegi undod dyfnach â chymunedau ynysig, ymylol a ddifriwyd.

Mae Eglwys Gadeiriol Noddfa fel Eglwys Gadeiriol Caer yn rhan o hanes hir a dwfn o roi noddfa dros gyfnod o fil o flynyddoedd. Roedd llawer o Eglwysi Cadeiriol Noddfa yn y gorffennol. Dechreuodd yr arferiad o roi noddfa mewn adeiladau cysegredig ailymddangos ym Mhrydain yn y 1980au a'r 1990au, pan gymerodd nifer o bobl noddfa mewn adeiladau eglwysig. Yr arfer cyfoes yw darparu noddfa mewn cymunedau o groeso a lletygarwch. Dyma beth yw Eglwys neu Gadeirlan Noddfa, gyda'r ffocws ar y gynulleidfa'n cydweithio i greu diwylliannau o groeso a lletygarwch, mewn undod â ffoaduriaid a phobl sy'n ceisio noddfa.

Mae'r offeryn ecwmenaidd Eglwysi Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon yn gweithio gyda'r elusen genedlaethol City of Sanctuary i ddatblygu a hyrwyddo mudiad yr Eglwys Noddfa.

Ochr yn ochr â phobl o wahanol ffydd a chredoau sy'n ymwneud â gwaith lletygarwch a noddfa, mae hwn yn parhau i fod yn waith pwysig ac yn fater o frys i eglwysi. Y pwrpas yma yw gwneud popeth o fewn ein gallu i sicrhau bod pobl sy'n ceisio noddfa yn ein plith yn derbyn lletygarwch sy'n eu gwarchod mewn cymunedau a diwylliannau o groeso a diogelwch. Mae hon yn enghraifft adeiladol o wrthsefyll rhethreg ac ymddygiad hiliol o amgylch ffoaduriaid. Dyma'r ymateb ar sail ffydd i fwriad datganedig ein llywodraeth i greu amgylchedd gelyniaethus yma i atal ffoaduriaid rhag dod i'r glannau hyn.

AMGYLCHEDD O ELYNIAETH: STOPIWCH Y CYCHOD

Mae'r amgylchedd gelyniaethus ym Mhrydain yn cynnwys diarddel ffoaduriaid sy'n croesi'r Sianel mewn cychod bach, a'r bygythiad i anfon 'mewnfudwyr anghyfreithlon' i Rwanda. Camsyniad yw tybio bod y rhan fwyaf o geiswyr lloches sy'n dod i'r DU mewn llongau nad ydynt yn addas ar gyfer y môr ar draws dyfroedd brawychus llwybr prysur y Sianel yn 'fewnfudwyr anghyfreithlon' neu'n 'fudwyr economaidd' ac yn annheilwng o noddfa yma. Amlygwyd hyn mewn adroddiad gan y Cyngor Ffoaduriaid a gyhoeddwyd ar 1 Hydref 2023 ('Y Gwir Am Groesiadau Sianel ac Effaith y Ddeddf Ymfudo Anghyfreithlon'). Roedd yr adroddiad yn dadansoddi ystadegau'r Swyddfa Gartref Brydeinig ar groesi'r Sianel ac yn dweud y byddai 74% o'r rhai sy'n cyrraedd y DU yn cael eu cydnabod fel ceiswyr lloches dilys, pobl sydd wedi ffoi rhag erledigaeth, terfysgaeth a gormes. Mae'r rhan fwyaf o'r bobl sy'n croesi'r Sianel yn ffoaduriaid. Yn ôl yr adroddiad, mae mwy na hanner (54%) y rhai sy'n cyrraedd dros y Sianel yn dod o bum gwlad yn unig: Afghanistan, Iran, Eritrea, Syria a Swdan. Mae bron i hanner y rhai sy'n dod i Brydain o'r tu allan i Ewrop yn dod yma am resymau teuluol. Dylid nodi mai cartref i ddim ond 1% o ffoaduriaid y byd yw Prydain.

Mae iaith 'argyfwng' a 'goresgyniad' a 'corwynt' Ysgrifennydd Cartref presennol Prydain yn camliwio'r realiti ac nid yw o gymorth yn y cyd-destun, a dim ond cynyddu a chyfreithloni casineb a lleferydd casineb y mae'n ei wneud. Gall dad-ddyneiddio a phardduo ffoaduriaid yn fwriadol er budd dibenion gwleidyddol, cyhoedduswyd tymor byr a sgorio pwyntiau fod yn rhethreg wag, ond mae'n dyfnhau casineb ac yn eithriadol o beryglus.

'Stop the boats' yw'r mantra gwleidyddol nawr, sydd wedi'i gynllunio i hybu'r amgylchedd gelyniaethus fel rhwystr i ffoaduriaid rhag dod i'r DU. Gellir mynd i'r afael â gweithgarwch troseddol masnachwyr mewn pobl sy'n ecsbloetio pobl agored i niwed trwy atal rhyfeloedd (mae mwyafrif helaeth y bobl sy'n ceisio lloches yn ffoi rhag rhyfel) a thrwy ddarparu llwybrau diogel a chyfreithlon i ffoaduriaid sy'n ceisio noddfa.

Nid dim ond mewn gwleidyddiaeth y mae cychod yn amlwg. Maent hefyd yn drosiad o fywyd dynol a brwydrau. Dros y pedwar can mlynedd diwethaf, er enghraifft:

- Mae gennym hanes y Fasnach Gaethwasiaeth Drawsatlantig pan oedd mwy na 100,000 o bobl bob blwyddyn yn cael eu cludo ar gychod Prydeinig o wledydd Affrica i America a'r Caribî erbyn canol y 1700au, wedi'u cadwyno a'u caethiwo ar gyfer llafur. Ysbrydolodd Harriet Tubman bobl gaeth ar eu teithiau i ryddid gyda'r gân 'Wade in the Water': ewch i'r dŵr i gadw cŵn a'u ceidwaid oddi ar y trywydd.
- Suddodd y *Titanic* yn drasig gan golli nifer enfawr o fywydau ym mis Ebrill 1912. Hwn oedd y cwch mwyaf ar y pryd. Roedd mor fawr oherwydd y galw aruthrol gan bobl i adael Prydain ac lwerddon am fywyd gwell yn UDA.
- Yr *Empire Windrush* yw'r enw a roddir ar gwch a fu cyn hynny yn gwch rhyfel Almaenig a oedd yn cludo mil o bobl o'r Caribî i'r DU, i 'helpu i ailadeiladu'r famwlad'. Fe ddociodd yn Tilbury ar 22 Mehefin 1948 ac mae wedi dod i symboleiddio mudo, hiliaeth a sgandal anghyfiawnder Windrush.

- Hwylodd *SS Karanja* am bron i 30 mlynedd o 1948, gan gludo teithwyr rhwng De Asia a Dwyrain Affrica ar draws Cefnfor India. Dyma'r cwch y teithiodd fy rhieni arno yn 1948 o Bombay ar gyfer eu taith i Mombasa yn Kenya, a theithiais innau yn ddeg oed ddwywaith ar y cwch hwn yn 1963.
- Y 'Bobl Cychod Fietnam', a ffodd o Fietnam ar gychod a llongau yn dilyn diwedd Rhyfel Fietnam yn 1975, a'r ecsodus a barhaodd hyd at y 1990au. Daeth llawer i'r DU. Fodd bynnag, bu farw miloedd yn y môr.

Yn anterth y pandemig Covid-19 nid oedd yn anghyffredin i bobl ddweud, 'Rydym i gyd yn yr un cwch,' er bod hyn ymhell o fod yn wir. Roedd rhai mewn cychod cryf, roedd y rhai mwyaf bregus mewn cychod simsan, eraill yn chwilio am gychod i fod ynddynt. Mae 'Rydym i gyd yn yr un cwch' yn aml yn cynrychioli sgysiau am y Fam Ddaear a newid hinsawdd. Mae Llyfr Doethineb Solomon yn disgrifio bywyd fel llong yn mynd trwy ddyfroedd stormus (Doethineb Solomon 5:10; 14:1–7).

Roedd cychod yn rhan amlwg o weinidogaeth Iesu. Mae delweddau cryf o Iesu ar gychod bychain mewn dyfroedd garw (Marc 4:35–40), weithiau ar gwch er diogelwch (Marc 3:9), weithiau yn defnyddio cwch fel ei bulpud (Marc 4:1), a nodwyd ar un achlysur pan gychwynnodd ar gwch fod 'cychod eraill' wrth ymyl ei gwch (Marc 4:36).

Mae cwch yn symbol o'r mudiad ecwmenaidd, a hynny efallai'n seiliedig ar y syniad o arch, fel Arch Noa. Efallai ei fod hefyd yn ein hatgoffa o'r cwch yr hwyliodd Jona ynddo ac y cafodd ei daflu allan ohono dim ond i gael ei lyncu gan bysgodyn mawr. Mae logos Cyngor Eglwysi'r Byd ac Eglwysi Ynghyd yn Lloegr yn portreadu'r eglwys fel cwch yn arnofio ar gefnfor y byd gyda mast ar ffurf croes, yn symbol o ffydd ac undod a neges y mudiad ecwmenaidd.

Yn anffodus, mae llawer o'r cychod sydd yn y newyddion a'r cyfryngau ar hyn o bryd yn anaddas ar gyfer y môr neu wedi torri neu droi drosodd. Mae miloedd o bobl sy'n ceisio noddfa ac yn croesi moroedd peryglus wedi boddi a marw. Yn 2022 amcangyfrifir bod 2,062 o bobl wedi marw wrth groesi Môr y Canoldir. Nid yw'r gwir niferoedd yn hysbys. Rhwng 2014 a 2018, er enghraifft, ni ddaethpwyd o hyd i tua 12,000 o bobl a foddodd.

Mae cychod wedi'u dymchwel yn olygfa llawer rhy gyffredin heddiw, yn symbolau o sefydliadau aneffeithiol sy'n methu amddiffyn pobl – maent yn honni bod yn achubwyr bywyd ond yn foisol maent yn llanastr llwyr. Ar Ynys Lampedusa yn ardal yr harbwr mae'r hyn a elwir yn 'fynwent gychod', lle mae dwsinau o gychod ffoaduriaid sydd wedi troi drosodd yn cael eu gadael. Mae ynddynt atgofion a straeon am ymdrech, unigrwydd, ofn, breuder a threigl a gobaith bywyd. Mae llongddrylliadau yn ddelwedd gyfarwydd yn y Beibl hefyd; cyfeirir at dri yn 2 Corinthiaid 11:25.

Mae cwch wedi'i ddymchwel yn ddelwedd drasig. Mae'n cynrychioli niwed a pherygl, ond mae iddo hefyd siâp cremen neu do. Sut y gall pobl gael llwybrau teithio diogel, sut y gall cwch ddod yn symbol o ddiogelwch eto – cael eu hachub, cael eu harbed? Pa ran all eglwysi ei chwarae yn hyn? Nid yw eglwysi bob amser wedi bod y noddfa y gellid disgwyl iddynt fod. Sut y gallant roi mwy o sylw i'w motiff, a chynnal cysegredigrwydd symudiad, cerdded mewn dyfroedd, dyheu am ddiogelwch, adeiladu noddfa?

Wedi'r cyfan, mae gwreiddiau'r gair 'ecwmenaidd' yn y gair Groeg *oikumene*, sy'n golygu'r holl ddaear gyfannedd, ac mae'n cynnwys yr holl bobl hefyd. Mae'n ymwneud ag estyn allan i bawb, eu cynnwys a bod yn gartref diogel iddynt. Sut y gallwn ni ddod â diogelwch i sefyllfaoedd o niwed a pherygl, a pha rôl allwn ni i gyd ei chwarae wrth adeiladu cymunedau a diwylliannau o noddfa, lletygarwch gwarchodol, croeso a diogelwch? Mae strategaethau gwahanol yn cael eu gosod ger ein bron mewn perthynas â chychod yn cludo ffoaduriaid yn ceisio noddfa ar draws dyfroedd cythryblus.

AT EIN DIBENION NI, RWYF AM DROI AT YR ALWAD YSGRYTHUROL I 'FFORDD RAGORACH FYTH'

Beth mae 'ffordd ragorach fyth' yn ei olygu? Mae'r geiriau hyn yn cyflwyno 1 Corinthiaid 13, cerdd Feiblaidd hardd. Ni ddylid cyfyngu ei doethineb i seremonïau priodas. Ei bwriad gwreiddiol oedd rhoi cyfeiriad i gynulleidfaoedd bychain oedd yn brwydro i ddarnad eu doniau gorau a'u galwad, sut i ddefnyddio eu doniau mewn sefyllfaoedd o safbwyntiau croes a gwrthdaro dwfn. Mae 1

Corinthiaid yn blaenoriaethu cariad. Mae'n haeru, heb gariad, mai sioe ffug yw pob dawn. Rhethreg wag yw geiriau – waeth pa mor angylaidd ac ystyrlon – heb gariad, fel 'efydd swnllyd neu symbal aflafar' (adnodau 1–3).

Mae'n mynnu bod yn rhaid i gariad gael ei ymgawdoli, ei wneud yn real ac yn weladwy. Mae'n rhaid i ni fynegi cariad. Datgelir ac adnabyddir cariad mewn caredigrwydd, amynedd, gostyngeddrwydd, hunan-roi, geirwiredd, cyd-oddef, cadw gobaith yn fyw ac wynebu popeth mewn bywyd (adnodau 4–7). Mae'n cadarnhau bod cariad yn dragwyddol, nid yn fynegiant tymor byr; mae'n parhau, byth yn dod i ben. Mae cariad yn para. Y gair Groeg a ddefnyddir yma yw *pipto*, sy'n golygu nad yw cariad byth yn baglu na byth yn syrthio. Nid oes yr un anrheg arall yn 'gyflawn', nid oes yr un anrheg arall yn parhau fel y mae cariad, nid oes yr un anrheg arall yn cymharu â chariad (adnodau 8–13).

Cariad yw'r 'ffordd ragorach fyth'. Felly 'dilyn cariad' (1 Corinthiaid 14:1). Anelwn at gariad, cynyddwn tuag ato, pa mor amherffaith bynnag fyddo ein hymdrechion. Mae'n llwybr parhaus, diddiwedd. Anelwn at gariad perffaith a chyflawn i dragwyddoldeb (1 Corinthiaid 13:9–12).

Sut y gallwn ni ymateb mewn cariad i bobl sy'n ceisio noddfa, ac ystyried strategaethau sydd wedi'u hymgorffori mewn cariad?

Onid ein galwad hefyd yw galw am wleidyddiaeth cariad? Oni fyddai'n wych pe bai strategaeth wleidyddol wedi'i gwreiddio mewn cariad, a phe bai doethineb pawb yn cael ei ddefnyddio i weithio tuag at ffordd ragorach fyth? Rwyf am eich gadael ag un symbol o gariad, sef noddfa, lletygarwch amddiffynnol. Y ffordd ymlaen a gynigias fel mynegiant o gariad yw Eglwys Noddfa. Menter ffydd yw Eglwys Noddfa, galwad i dystiolaeth Gristnogol broffwydol. Mae'n fynegiant o letygarwch fel her amlwg i elyniaeth. Mae'n ymwneud â chynnwys pawb, gwerthfawrogi doniau a chyfraniadau pawb. Y nod yw adeiladu lletygarwch amddiffynnol mewn ffyrdd sy'n cyfoethogi'r naill a'r llall. Y gobaith yw y bydd eglwysi yn dod yn lleoedd i bawb ac yn falch o feithrin croeso, lletygarwch a diogelwch i bobl sy'n ffoi rhag trais ac erledigaeth. Byddai hyn yn arddangosiad clir o ddisgyblaeth Gristnogol fel gweithred sanctaidd o undod, mynegiant o gariad.

Mae noddfa, neu letygarwch gyda diogelwch, yn thema broffwydol hirsefydlog yn yr Ysgrythur. Y sylfaen yw 'caru dy gymydog fel ti dy hun' (Lefiticus 19:18) a 'caru'r estron fel ti dy hun' (Lefiticus 19:34). Dyma'r gofyniad moesegol a

ailadroddir amlaf yn yr Ysgrythurau Hebraeg. Mae'n cael ei adleisio yn nysgeidiaeth Iesu ynglŷn â sut rydyn ni'n trin y cymydog a'r dieithryn (Mathew 25:35–40; Luc 10:29–37).

Y gobaith yw y bydd eglwysi yn dod yn lleoedd i bawb ac yn falch o feithrin croeso, lletygarwch a diogelwch i bobl sy'n ffoi rhag trais ac erledigaeth. Byddai hyn yn arddangosiad clir o ddisgyblaeth Gristnogol fel gweithred sanctaidd o undod, mynegiant o gariad.

Mae eglwysi yn ymfalchïo mewn croesawu pawb. Mae llawer o eglwysi yn mynd y tu hwnt i groeso ac yn ymwneud yn llwyr â chefnogi ffoaduriaid a phobl sy'n ceisio noddfa. Pa werth a ychwanegir trwy ddod yn Eglwys Noddfa gydnabyddedig? Byddwch yn dod yn rhan o fudiad sy'n creu diwylliannau o groeso a lletygarwch. Byddwch yn cael eich galluogi i ymgysylltu mewn ffyrdd mwy gwybodus â materion difrifol sydd o bwys i chi. Byddwch yn cysylltu

ffoaduriaid a phobl sy'n ceisio noddfa â rhwydweithiau ac asiantaethau cymorth.

Mewn Eglwys Noddfa, mae holl aelodau'r gynulleidfa'n cydweithio'n fwriadol i ddysgu am straeon go iawn ffoaduriaid a phobl sy'n ceisio noddfa. Maent yn ceisio gwreiddio gwerthoedd a diwylliannau croeso, lletygarwch a diogelwch fel rhan o werthoedd y gynulleidfa a'r gymuned, gan ddefnyddio'r rhain i gefnogi ffoaduriaid a phobl sy'n ceisio noddfa. Maent yn eu cynnwys yn eu gweithgareddau, ac yn rhannu gyda balchder eu gweledigaeth, eu hymrwymiad a'u cyflawniadau, ac yn gadael i eraill wybod am gyfraniadau cadarnhaol ffoaduriaid i gymdeithas a manteision croesawu eraill. Gall adeiladau ddarparu lloches, ond mae'n well darparu noddfa mewn cynhesrwydd dynol, cymuned a pherthnasoedd. Gall unigolion a chynulleidfaoedd sengl ddarparu lletygarwch, ond mae hyn yn gryfach pan fydd ar y cyd ag eraill, ac yn broses ddwy ffordd o gyd-ymddibyniaeth ac undod.

Nid mudiad gwleidyddol sy'n ymgyrchu yw Eglwys Noddfa. Mae'n fenter sydd wedi'i hysbrydoli gan y Beibl; mae'n ymwneud â bod yn broffwydol, gan herio gelyniaeth gyda lletygarwch. Gallai hyn olygu ein bod ni'n dod yn wleidyddol, ac mae hyn yn cyd-fynd ag arddull proffwydi Beiblaidd, yn siarad gwirionedd a grym gydag angerdd a thosturi, gan geisio cyfiawnder.

Cynhesrwydd a chroeso dynol yw'r noddfa rydyn ni i gyd yn ei chynnal ac yn ei dwyn i mewn i berthnasoedd. Mae dysgu a chydweithio i feithrin diwylliannau o groeso a lletygarwch yn rhoi boddhad.

Efallai y byddwch yn penderfynu gwneud cais am gydnabyddiaeth Eglwys Noddfa. Nid ymarfer ticio blychau yw'r ffurflen gais; mae'n brofiad o ddysgu. Mae'r broses gyfan yn ymwneud â dysgu gyda'n gilydd. Mae awgrymiadau i gynorthwyo'r broses hon yn y llyfr *Hospitality and Sanctuary for All* sydd ar gael gan Eglwys Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon.

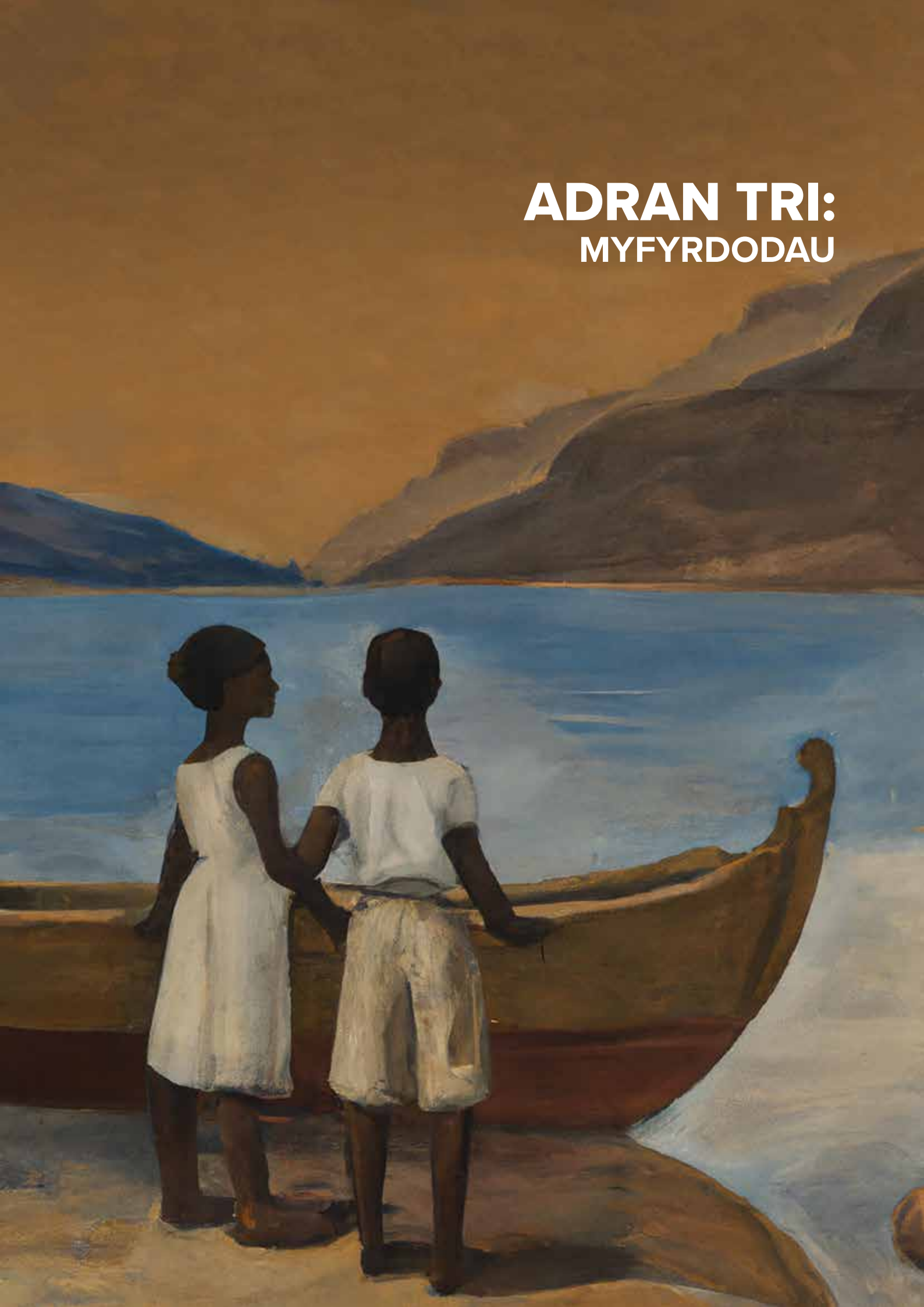
Mae gwerth i'r wobwr fel datganiad gan eich cynulleidfia. Mae'n ymwneud â'ch gwerthoedd cynhwysol o groeso, lletygarwch a diogelwch i bawb. Mae'n rhywbeth i'w ddathlu a'i rannu, a bydd yn ysbrydoliaeth ac yn anogaeth i eraill. Yn y broses byddwch yn adeiladu ac yn cryfhau lleisiau ac arweinyddiaeth ffoaduriaid. Nid diwedd y broses yw'r wobwr; yn hytrach, mae'n gam pwysig ar bererindod barhaus. Nid yw'n fater o gael tystysgrif i'w harddangos, fel er enghraifft yn y fenter eco-eglwysi. Mae'n ymwneud mwy â dysgu gyda'n gilydd ac adeiladu cymunedau o noddfa.

Nid yw gweithredoedd cariad byth yn cael eu dileu; maent yn cryfhau sylfeini a llwybrau cariad, i ni ac i eraill. Maent yn etifeddiaeth barhaol.

‘Rhowch ddedfryd o blaid y
gwan a’r amddifad, gwnewch
gyfiawnder â’r truenus a’r
diymgeledd.’

Salm 82:3

ADRAN TRI: MYFYRDODAU

1. POBL DDUW AR SYMUD

UZO IWOBÌ AC ANGELA HILL

Mae unrhyw un sydd wedi bod dramor ar wyliau yn gwybod sut brofiad yw dioddef sioc diwylliant. Weithiau rydych chi'n ymweld â gwlad lle nad Saesneg yw'r iaith gyntaf ac rydych chi'n cael trafferth gwneud eich hun yn ddealladwy. Gall hyd yn oed prynu hanfodion groser fel bara fod yn her wrth i chi ymdopi â'r gwahanol fathau o dorth, yr arian wrth dalu a'r sgwrs sy'n cyd-fynd â'r broses.

I'r ffoadur sy'n ymgartrefu yma, dyma enghraifft o'r heriau dyddiol y byddan nhw'n eu hwynebu, ond eto ar raddfa llawer mwy. Nid taith i'r siop groser yn unig sy'n cynnwys cromlin ddysgu. I rai pobl, mae popeth yn hollol wahanol i gartref.

A minnau wedi tyfu i fyny yn Nigeria heulog, gyda'n diwylliant bywiog, tecstilau lliwgar a cherddoriaeth bwmpio Afrobeat, roedd yn sioc wirioneddol gorfod gadael Affrica yn fenyw ifanc i deithio i'r DU i ymuno â fy annwyl ŵr Andrew ac i ffitio i mewn i ddiwylliant a chymdeithas Cymru – gyda'i thywydd oer! Roedd fy ngŵr wedi ymgartrefu yn Abertawe, ar ôl cael swydd darlithio yn Ysgol y Gyfraith. Roeddwn yn ofnadwy o unig a chefais wybod mewn canolfan waith bod yn rhaid i mi newid fy enw Igbo, Uzo, i enw Saesneg oherwydd nad oedd neb yn gallu ei ynganu. Felly cyrhaeddais yma fel 'Uzo' ond bu'n rhaid addasu'n gyflym i fod yn 'Linda'.

Roedd bywyd yn galed iawn. Roedd yn hollbwysig fy mod yn sicrhau gwaith am dâl oherwydd bod gennym aelodau o'r teulu i'w cefnogi, gan gynnwys rhieni oedrannus. Siomedig oedd profi digwyddiadau yn ymwneud â hil, megis pan ymwelais â'r ganolfan waith leol. Yno dywedwyd wrthyf na allwn gael swydd yn y proffesiwn cyfreithiol yn y wlad hon, er fy mod yn fargyfreithiwr a chyfreithiwr cymwys yn Nigeria, oherwydd fy mod yn Ddu. Roedd yn ddatganiad mor syfrdanol. Ar unwaith fe gefais deimlad o fod yn wahanol nad oeddwn erioed wedi'i brofi yn fy mywyd hyd at y pwynt hwnnw. Nid yn unig yr oedd yn rhaid gwneud yr addasiad enfawr hwn i'r diwylliant newydd, ond cefais hefyd ymdeimlad o ddiffyg perthyn yn fy nghartref newydd a hiraeth enbyd am bopeth yr oeddwn yn ei garu yn fy mamwlad.

'Yno dywedwyd wrthyf na allwn gael swydd yn y proffesiwn cyfreithiol yn y wlad hon, er fy mod yn fargyfreithiwr a chyfreithiwr cymwys yn Nigeria, oherwydd fy mod yn Ddu. Roedd yn ddatganiad mor syfrdanol.'

Dychmygwch y sioc ddiwylliannol a brofir gan lawer o newydd-ddyfodiaid i Brydain. Efallai y byddwch yn gweld eisiau eich arferion dyddiol, y tywydd cynnes yr ydych wedi arfer ag ef, a'r holl ddigwyddiadau cymunedol ar lawr gwlad y byddech fel arfer yn eu mynychu, fel priodasau traddodiadol a gwyliau diwylliannol. Mae'r gerddoriaeth roeddech chi'n ei charu, y bwyd oedd yn eich cynnal, yn ogystal â'r bobl roeddech chi'n eu hadnabod ac yn eu caru, i gyd yn cael eu gadael ar ôl. I'r bobl hynny sy'n cael eu gorfodi i ffoi o famwlad oherwydd gwrthdaro, rhyfel, newyn neu erledigaeth, i'r ffoadur nid oes dewis ond ceisio lloches mewn gwlad arall.

Roedd fy rhieni yn ffoaduriaid yn ystod Rhyfel Biafra. Fe'u gorfodwyd i ffoi o'u cartref a'u pentref eu hunain, Abonkwu yn Udi, ardal llywodraeth leol, er mwyn dianc rhag y bomiau oedd yn cael eu taflu o Nigeria i gyfeiriad Biafra. Roedd fy nhad yn cofio llogi lori fawr a allai gludo 27 o bobl a'u gyrru yn y nos trwy gefn gwlad gyda'r prif oleuadau wedi'u diffodd er mwyn peidio â denu bomiau.

Wedi i ni gael ein gorfodi i ffoi i Mbano yn nhalaith Ima mewn rhan wahanol o Biafra, yn y pen draw fe gyrhaeddodd ni bentref pellennig lle roedd pobl ddifreintiedig iawn yn byw. Er eu caledi, roedden nhw'n ddymunol a charedig. Wrth i ni gyrraedd, rhedasant i mewn i sgwâr y pentref i groesawu'r lori a'i deiliaid ac agor eu cartrefi i bawb, gan gynnwys fy rhieni a'r tri phlentyn.

Nid oeddem yn gallu teithio ymhellach, gan mai ychydig o danwydd oedd ar ôl yn y lori, a byddai wedi achosi amheuaeth pe bai fy nhad wedi ceisio prynu peth. Rhoddodd fy mam feichiog enedigaeth i mi yn bell o bobman, heb unrhyw gymorth meddygol ar gael. Roedd gan un o'r pentrefwyr, fodd bynnag, feic *long john*, a oedd â rhan lle gallai fy mam eistedd. Fe aeth â fy mam a fi ar y beic i'r ysbyty agosaf dair milltir i ffwrdd, lle cefais sylw meddygol wedyn.

Er nad oedd ganddynt ond ychydig iawn i'w fwyta eu hunain, ac ychydig iawn i'w wisgo, dangosodd y pentrefwyr hyn garedigrwydd llethol tuag at y dieithriaid llwyr hyn oedd wedi blino'n lân ac yn newynog. Dim ond un ystafell fechan oedd yn eu cartrefi lle roedd pawb yn cysgu gyda'i gilydd. Roedd agor eu cartrefi i ni mor rasol, a rhannu'r ychydig iawn oedd ganddyn nhw'n rhad ac am ddim, yn gwbl anhunanol. Roeddent yn enghraifft ardderchog o'r gras y mae'r Beibl yn ein cyfarwyddo i'w gynnig yn Hebreaid 13:2: 'Peidiwch ag anghofio lletygarwch,

oherwydd trwyddo y mae rhai, heb wybod hynny, wedi rhoi llety i angylion.' Nid anghofiodd fy rhieni yr amgylchiadau y cefais fy ngeni iddynt, a dyna pam mai fy enw llawn yw Uzoamaka, sydd yn Igbo yn golygu 'drws bendith'. Cyraeddasant le yr oedd drws bendith wedi ei agor yn raslon iddynt.

Yn ei lythyr cyntaf yn y Testament Newydd, mae'r Apostol Pedr yn ysgrifennu at y brodyr a chwiorydd Cristnogol yn yr eglwys fore a oedd eu hunain yn bobl Dduw ar symud, wedi'u gorfodi i ddianc rhag erledigaeth greulon oherwydd eu ffydd. Wrth ddarllen ei ddisgrifiad, gallwn ddweud eu bod yn dal i brofi dioddefaint a gwrthdaro hyd yn oed yn eu cartref newydd. Doedd ar neb eu heisiau fel cymdogion newydd. Roeddent yn unigolion nad oedd ar neb eisiau eu hadnabod, yn ddieithriaid yn y byd, yn hollol estron i'r diwylliant lle roeddent yn byw ar hyn o bryd. Ond mae neges agoriadol Pedr i'r Cristnogion hyn yn syfrdanol: rydych chi wedi cael eich dewis gan Dduw ei hun. Efallai eich bod yn anhysbys i'r bobl o'ch cwmpas; efallai na fyddan nhw'n deall pwy ydych chi, ond mae'r Tad bob amser wedi eich adnabod chi ac wedi eich dewis chi. Allwch chi ddychmygu pa mor galonogol oedd hynny i'r bobl hyn a wrthodwyd? Wedi eu dirmygu gan y gymdeithas o'u cwmpas ac wedi eu hymlid o'u cartrefi, ond er hynny cawsant eu dewis gan Dduw.

Rydyn ni fel pobl etholedig Duw heddiw yn cael ein galw i estyn allan â'r un galon â'n Harglwydd Iesu Grist, sydd ei hun yn estyn allan i achub byd sy'n marw mewn pechod. P'un a ydym yn cwrdd â'r rhai sy'n ffoi rhag erledigaeth a rhyfel, neu ymfudwyr economaidd sy'n dianc rhag tlodi, gelwir arnom i ymestyn cariad a chyfeillgarwch, hyd yn oed os mai dim ond trwy wên gyfeillgar neu gwtsh y cânt eu mynegi. Mae croeso cynnes yn gwneud cymaint o wahaniaeth i bobl sy'n teimlo ar goll, yn gythryblus ac yn enbyd o drist.

Oherwydd y profiadau hyn yn fy mywyd, fy nymuniad dyfnaf yw i'n cymuned ddod yn fwy hael a chroesawgar, ac roeddwn mor ddiolchgar o fod wedi cael cyfle i wasanaethu fel y person Du cyntaf i fod yn Gynghorydd Polisi Llywodraeth Cymru ar Gydraddoldeb. Teimlaf mor freintiedig fy mod wedi sefydlu cyfeillgarwch â phobl yn y wlad hon, yn enwedig y rhai sy'n cydweithio i greu cymdeithas gynhwysol: cymdeithas sy'n cydnabod cyflwr ffoaduriaid a cheiswyr lloches, a phawb nad ydynt wedi cael y cyfle i dyfu a datblygu yn eu gwledydd eu hunain, a allai fod wedi cael eu cam-drin, eu harteithio, eu bychanu neu eu treisio, ac sydd wedi wynebu pob math o anawsterau i gyrraedd y wlad hon. Mae Iesu yn estyn breichiau agored i'r byd i gyd i ddweud waeth beth yw eich cefndir, waeth o ble rydych chi'n dod na beth rydych chi wedi bod trwyddo, rydw i gyda chi hyd eithafoedd y ddaear a hyd ddiwedd amser. Ac yn union fel y mae Iesu'n estyn ei dangnefedd a'i ras i ni heddiw, fel ei bobl ar daith tuag at ein cartref nefol, bydded inni estyn yr un cariad at eraill o'n cwmpas.

2. FY STORI I

ROCIO CIFUENTES, COMISIYNYDD PLANT CYMRU

Rwy'n falch iawn fy mod wedi cael cais i gyfrannu at y gwaith pwysig hwn yr ydych yn ei wneud fel rhwydwaith Cyfiawnder Hiliol, yn enwedig ar thema noddfa. Mae hwn yn bwnc sy'n agos iawn at fy nghalon, ac yn thema sydd yn sicr wedi diffinio fy mywyd mewn ffordd gadarnhaol, ac sydd bellach yn llywio fy ngwaith fel Comisiynydd Plant Cymru.

Fel babi ifanc, bron i hanner canrif yn ôl, fe'm gorfodwyd i ffoi o Chile gyda'm rhieni yn dilyn yr ymosodiad milwrol creulon a'r unbennaeth dan arweiniad Pinochet, a laddodd, a garcharodd ac a arteithiodd filoedd a gorfodi bron i filiwn o bobl Chile i alltudiaeth ledled y byd. Yn ffodus i ni, cawsom gynnig noddfa yng Nghymru, a chanfod yma gartref diogel, undod a'r cyfle i ailadeiladu ein bywydau.

Mae sut y digwyddodd hynny yn gwestiwn a ofynnwyd i mi yn aml, ac wrth i amser fynd rhagddo rwyf hefyd wedi gofyn i mi fy hun, ac wrth wneud hynny rwyf wedi ceisio dadansoddi'r ffactorau a wnaeth Gymru, i mi a fy nheulu, yn wir genedl noddfa, yn ymarferol yn ogystal ag mewn enw.

Roedd tyfu i fyny yng Nghymru fel ffoadur gwleidyddol o Chile yn fy ngwneud yn wahanol i fy nghyd-ddisgyblion, ond nid oedd yn rhywbeth yr oedd gennyf gywilydd

ohono. Clywais fy rhieni yn dweud eu bod yn ffoaduriaid gwleidyddol, a byddwn yn dweud yr un peth pe bai unrhyw un yn gofyn. Roeddwn i'n gwybod ein bod wedi gorfod gadael oherwydd yr unbennaeth, a bod fy nhad wedi cael ei garcharu a'i arteithio. Roedd fy nau riant wedi cael eu herlid, ac wedi penderfynu yn y diwedd fod y peryglon yn ormod ac na allent fentro unrhyw niwed i mi, eu babi.

Ac eto, ar ôl bod yn dyst i galedu agweddau tuag at ffoaduriaid a cheiswyr lloches dros y degawdau diwethaf, rwy'n ymwybodol iawn o ba mor wahanol y gallai bywyd fod wedi bod pe bai gwleidyddiaeth y cyfnod yn wahanol. Yn ffodus i mi, ar y pryd doedd dim stigma mewn bod yn ffoadur. I'r gwrthwyneb, roedd yna lu o grwpiau cymunedol, undebau llafur a myfyrwyr a oedd yn mynd ati i drefnu i groesawu'r ffoaduriaid o Chile.

Ond nid yw ewyllys da yn unig yn ddigon i fyw arno, ac roeddem yn ffodus iawn bod fy nheulu yn cael cymorth materol ac ariannol fel y gallem fyw ag urddas. Nid oeddem yn gyfoethog o gwbl, ond roedd gennym ddigon, ac felly ni theimlais erioed fy mod yn sefyll allan mewn perthynas â'm cyfoedion. Mae hyn hefyd yn gwrthgyferbynnu'n llwyr â'r lefelau prin iawn o gymorth ariannol sydd ar gael heddiw i'r rhai sy'n ceisio noddfa, yn ogystal ag i lawer o grwpiau bregus eraill mewn cymdeithas, gan gynnwys plant a theuluoedd di-waith a digartref.

Wyddwn i ddim bryd hynny, ond gwn nawr fod y grant hwn wedi'i wneud yn bosibl trwy waith sefydliad elusennol o'r enw World University Service (WUS), a fu'n lloio llywodraeth Prydain ar y pryd yn llwyddiannus i ddarparu cyllid ar gyfer rhaglen grant ysgoloriaeth prifysgol i fyfyrwyr Chile a orfodwyd i alltudiaeth. Roedd fy rhieni ymhlith tua 900 a dderbyniodd yr ysgoloriaethau hynny a ddyfarnwyd gan WUS rhwng 1974 a 1986.

Diolch i'r buddsoddiad hwn, llwyddodd fy nau riant i gael swyddi yng Nghymru, fy nhad fel athro, gweithiwr cymdeithasol ac yn ddiweddarach seicolegydd addysg, a fy mam fel athrawes, gweithiwr cymdeithasol ac yna gweithiwr cymunedol. O'm rhan fy hun, dalais ati i dyfu i fyny yng Nghymru nes oeddwn yn fy arddegau, cyn mynd i'r brifysgol yng Nghaergrawnt lle astudiais i (neu 'ddarllen' i roi'r gair crand am y peth) Wyddor Gymdeithasol a Gwleidyddol.

Dychwelais yn ddiweddarach i Abertawe, bûm yn gweithio am ychydig ddegawdau gyda phobl ifanc mewn swyddi gwahanol, gan gynnwys fel athro a gweithiwr digartrefedd ieuencid, a hefyd sefydlu elusen Cymru gyfan i gefnogi pobl ifanc o leiafrifoedd ethnig, ffoaduriaid a cheiswyr lloches a'u teuluoedd. Yn gynnar yn 2022 dechreuais yn rôl bwysig Comisiynydd Plant Cymru, sefydliad annibynnol sydd â'r cylch gorchwyl o amddiffyn a hyrwyddo hawliau dynol pob plentyn sy'n byw yng Nghymru. Mae tua hanner miliwn o blant yng Nghymru, ac yn anffodus mae tua thraean ohonynt yn byw mewn tldi – rhywbeth rwy'n brwydro'n galed iawn i annog calonnau a meddyliau i weithredu arno.

Rwy'n gweld fy stori fel enghraifft glir o bwysigrwydd trefnu'n weithredol i roi gwerthoedd a chredoau ar waith. O'r rhai a drefnodd i groesawu'r ffoaduriaid o Chile i'r rhai a lloiodd y llywodraeth i ariannu ysgoloriaethau, ac yna rhedeg y rhaglenni ysgoloriaeth hynny am fwy na deng mlynedd, gwnaed y gwahaniaeth gan weledigaeth, dyfalbarhad a dycnwch y gweithredwyr hynny. Ni fyddai ewyllys da a chalonnau agored, ar eu pen eu hunain, yn ddigon. Ni fyddwn wedi ffynnu mewn amgylchedd gelyniaethus, ni waeth pa mor galed y byddwn wedi ymdrechu.

Ac mae'n debyg mai dyma sydd wedi fy ngyrru, yn fy mywyd fy hun, i geisio bob amser troi syniadau yn rhywbeth diriaethol a throi bwriadau a geiriau da yn weithred. Yn anffodus, efallai bod y byd mewn cyflwr hyd yn oed yn fwy cythryblus heddiw nag yr oedd 50 mlynedd yn ôl, ac er inni gymryd llawer o gamau ymlaen, rydym hefyd wedi mynd yn ôl. Gwelwn hiliaeth, Islamoffobia, teimladau gwrth-ffoaduriaid a gwrth-ymfudwyr a mathau eraill o anoddefgarwch ar gynnydd. Yn waeth byth, mae yna grwpiau sydd wedi'u trefnu yn arddel y safbwyntiau hyn.

Ond os yw fy mhrofiad wedi dysgu unrhyw beth i mi, hynnuy yw y ffaith bod gan bob un ohonom y ddyletswydd, y cyfrifoldeb a'r pŵer i newid y byd o'n cwrpas. Nid wyf yn grefyddol, ond rwy'n eithaf sicr y byddai'r rhan fwyaf o destunau crefyddol yn ein hannog i beidio â bod yn dawel yn wyneb anghyfiawnder nac i wyllo creulondeb. Felly codwch eich llais, gweithredwch, gwnewch fel y byddech am i eraill wneud i chi. Wedi'r cyfan, mae noddfa yn rhywbeth y gallwch chi ei gynnig, ond mae hefyd yn rhywbeth y gallai fod ei angen arnoch *chi* un diwrnod. Diolch yn fawr am ddarllen.

'Ni fyddai ewyllys da a chalonnau agored, ar eu pen eu hunain, yn ddigon. Ni fyddwn wedi ffynnu mewn amgylchedd gelyniaethus, ni waeth pa mor galed y byddwn wedi ymdrechu.'

3. ALBANWYR NEWYDD: STRAEON FFYDD A CHROESO

DAVID MOODIE, CYDLINYDD, SCOTTISH FAITHS ACTION FOR REFUGEES – STAFF RHAGLEN GWEITHREDU FFYDD, EGLWYS YR ALBAN

Cefais groeso ganddynt, oedd yn syndod mawr i mi! Cefais eiriau o anogaeth ac ysgogiad gandddynt. Dywedwyd wrthyf y dylwn ddod yn ôl. Cefais ganddynt y gofal a'r gefnogaeth yr oeddwn yn eu deisyfu ... gofynasant i mi ddal at fy mreuddwydion.' (*Philomena, sy'n ceisio lloches yn yr Alban, yn siarad am ei heglwys yn Glasgow*)

Yn 2014, yn ystod y cyfnod cyn drafftio strategaeth ffoaduriaid newydd, gofynnwyd i ffoaduriaid yn yr Alban beth fyddai'n derm priodol a chynhwysol ar gyfer yr holl ffoaduriaid a phobl sy'n ceisio lloches yn yr Alban. Yr enw a ddewiswn nhw oedd 'New Scots'. Mae'n enw sy'n adlewyrchu'r daith y maent wedi bod arni a'u hymdeimlad newydd o hunaniaeth.

Bellach mae mwy o ffoaduriaid yn yr Alban nag erioed o'r blaen. Yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf mae ein cenedl wedi croesawu pobl o Syria ac Afghanistan, a mwy na 24,000 o Wcraniaid, yn ogystal â phobl o wledydd ledled

y byd sy'n ceisio lloches. O Strathpeffer i Stranraer, mae Albanwyr Newydd yn byw ym mhob cymuned.

Mae eglwysi a chymunedau ffydd yn yr Alban bob amser wedi chwarae rhan hollbwysig wrth groesawu a darparu lletygarwch i bobl sy'n newydd i'r Alban. Ers 2015, mae Scottish Faiths Action for Refugees (SFAR) wedi bodoli i arfogi a grymuso grwpiau ffydd i gynnig croeso ffyddlon. Mae SFAR yn ymdrechu i sicrhau bod grwpiau ffydd yn ymgysylltu ac integreiddio y ddwy ffordd, lle mae unigolion a chymunedau sy'n cynnig llety yn cymryd rhan mewn newid cadarnhaol. Ledled y wlad mae yna grwpiau a phrosiectau di-ri yn adeiladu cymuned gyda New Scots. Dyma ychydig o enghreifftiau:

- Yn Erskine, lle agorwyd gwesty fel llety i geiswyr lloches, bu eglwysi lleol yn cydweithio i roi ymateb cynnes. Yn wyneb targedu asgell dde eithafol, cydlynodd yr eglwysi i arwain y gymuned mewn croeso lleol hael a chyfeillgar.
- Yn Raploch, datblygodd gweinidog lleol Eglwys yr Alban berthynas waith dda gyda thîm ailsefydlu'r cyngor. Roedd hyn yn golygu eu bod wedi cysylltu ag ef pan gyrhaeddodd teulu newydd fel rhan o gynllun ailsefydlu'r DU. Daeth y teulu yn rhan o'r eglwys leol, ymunodd y plant â'r Sgowtiaid oedd yn cyfarfod yn neuadd yr eglwys, a'r llynedd ordeiniwyd y fam yn Flaenor.
- Yng Nghaeredin, mae St Paul's a St George's wedi bod yn cynnal Diwrnodau Hwyl i'r Teulu. Bob mis mae mwy na chant o fynychwyr o amrywiaeth o genhedloedd yn dod i fwynhau gemau, gweithgareddau a bwyd, i gyd am ddim. Yn ogystal, mae'r eglwys wedi bod yn rhedeg Caffi Sgwrsio poblogaidd, ac yn cefnogi nifer o Wcrániaid sy'n byw ar fwrdd yr *MS Victoria*.
- Ac ychydig dros y ffin yng Nghaerliwelydd, mae'r Border Kirk wedi croesawu nifer fawr o geiswyr lloches o Iran i gysylltu ac addoli ochr yn ochr â nhw. Maent bellach yn rhoi eu darlleniadau Beiblaidd yn Saesneg a Ffarsi, ac yn rhannu gwasanaethau a chymdeithasau cwbl integredig.

'Bellach mae mwy o ffoaduriaid yn yr Alban nag erioed o'r blaen. Yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf mae ein cenedl wedi croesawu pobl o Syria ac Afghanistan, a mwy na 24,000 o Wcrániaid, yn ogystal â phobl o wledydd ledled y byd sy'n ceisio lloches.'

Dim ond ychydig yw'r rhain o'r straeon niferus am groeso a lletygarwch sy'n digwydd ledled y wlad. Ond ni all ein hymgysylltiad ddod i ben yn y fan honno. Mae ffoaduriaid a cheiswyr lloches yn wynebu llawer o heriau ac anghyfiawnderau sy'n gwneud eu bywydau yn ddiangen o anodd. Fel pobl ffydd, mae gennym gyfrifoldeb i wrando ar y rhai sydd ar yr ymylon a defnyddio ein lleisiau i godi pryderon y rhai y mae eu lleisiau wedi'u hanwybyddu. Yr alwad hon am gyfiawnder yw pam, yn dilyn ceisiadau gan bobl sy'n ceisio lloches, mae arweinwyr ffydd yr Alban yn cefnogi'r ymgyrch i ddarparu cludiant bws am ddim i bobl sy'n ceisio lloches yn yr Alban.

Mae pobl sy'n ceisio lloches yn y DU yn cael £47.39 yr wythnos i fyw arno, neu dim ond £9.58 os ydynt yn byw mewn gwesty arlwy. Disgwylir i hyn dalu eu holl gostau, gan gynnwys bwyd, pethau ymolchi, dillad a biliau ffôn. Un peth sydd allan o gyrraedd yn aml yw trafnidiaeth. Ar gyllideb sydd mor dynn, mae hyd

yn oed tocyn undydd y tu hwnt i allu pobl. Mae methu teithio yn cyfyngu ar allu pobl i gael mynediad at fwyd a hanfodion, addysg, apwyntiadau meddygon a nifer fawr o wasanaethau eraill. Mae hefyd yn cyfyngu ar bobl rhag ymarfer eu crefydd, gan fod teithio i gymuned ffydd yn dod yn anfforddiadwy.

Er mwyn mynd i'r afael â hyn, mae arweinwyr o bob rhan o gymunedau ffydd yr Alban yn galw am docynnau bws am ddim i geiswyr lloches. Byddai'r hawl i deithio am ddim yn newid bywydau'r rhai sydd fel arall yn sownd mewn system loches annigonol ac araf. Byddai'n rhoi rhyddid ac opsiynau i bobl a fyddai'n helpu eu lles meddyliol a chymdeithasol yn gadarnhaol. Byddai hefyd yn helpu i feithrin integreiddio dwy ffordd ac yn helpu i adeiladu cymunedau cryfach a mwy gwydn gan y byddai'n caniatáu i bobl gymryd rhan weithredol mewn gweithgareddau fel ymarfer Saesneg, ac addoliad a chymdeithas grefyddol.

4. NODDFA A'R EGLWYS YN YR IWERDDON

**PARCH STEVEN FOSTER, CADEIRYDD Y DE, CYNGOR
AR GYFRIFOLDEB CYMDEITHASOL YR EGLWYS
FETHODISTAIDD YN IWERDDON**

Mae llawer o bobl wedi ceisio noddfa ar ynys Iwerddon. Wrth archwilio ymateb yr eglwys, mae angen inni gydnabod ein bod yn byw ar ynys o ddwy awdurdodaeth, lle mae materion crefyddol, gwleidyddol a chythryblus ar waith.

O ran gwleidyddiaeth y DU, nid yw mewnfudo yn fater datganoledig yng Ngogledd Iwerddon. Mae'r gwahaniaeth mewn daearyddiaeth rhwng de Lloegr a rhan ogleddol ynys Iwerddon yn amlwg iawn. Fodd bynnag, mae'r un cyfreithiau ynglŷn ag mewnfudo yn berthnasol yng Ngogledd Iwerddon ag yng ngweddill y DU.

Mae Gogledd Iwerddon wedi profi degawdau o ymraniadau a gwrthdaro. Un o ganlyniadau cyffredin hyn yw amau'r 'gwahanol'. Yn rhy aml o lawer mae hyn wedi diffinio'r ymatebion tuag at bobl sydd wedi dod o wledydd eraill. Mae ymatebion i eraill yng nghymdeithas Gogledd Iwerddon yn amrywio'n fawr. Ac mae eglwysi wedi bod yn agored i fod yn rhan o'r broblem – o fod yn fewnblyg neu'n llwythol. Gall rhagfarn ar ffurf sectyddiaeth drosglwyddo'n hawdd iawn i fod

yn hiliaeth a chasineb tuag at estroniaid. Mae'r eglwys wedi gorfod gweithio'n galed i'w harchwilio'i hun.

Tuedda lle'r eglwys yng Ngogledd Iwerddon mewn cymdeithas i fod yn fwy amlwg nag yng ngweddill y DU ac Iwerddon. Mae ei chryfder hefyd yn golygu ei bod mewn sefyllfa dda i ymateb i lawer o anghenion cymdeithasol. Ac mae hynny wedi profi i fod yn wir gyda'r rhai sydd wedi teithio o leoedd eraill. Mae hyn yn arbennig o wir mewn ardaloedd mwy trefol lle mae pobl o gefndiroedd cenedlaethol eraill wedi cael llety neu wedi ymgartrefu. Mae gan lawer o'r eglwysi adeiladau da a defnyddir llawer ohonynt mewn gweithgareddau i gefnogi eraill.

Yn rhy aml o lawer mae Iwerddon gyfan wedi bod yn gyfarwydd ag ecsodus o'i phobl i leoedd eraill. Ychydig genedlaethau yn ôl, bu farw mwy na miliwn o bobl yn Iwerddon oherwydd newyn, ac ymfudodd dwy filiwn o'r wlad. Roedd yn golled o bron i chwarter ein poblogaeth ar y pryd. Parhawyd yn yr ugeinfed ganrif i weld llawer mwy yn gadael y glannau hyn i chwilio am fywyd gwell. Roedd llawer yn parhau i ddiodeff yn y manau a gyraeddasant, ond roedd llawer hefyd yn ffynnu yn eu cartrefi newydd.

Mae yna rai sydd ag ymwybyddiaeth gyfyngedig, yn fwriadol neu yn ddamweiniol, o'n hanes. Fodd bynnag, gan mwyaf mae'r hanes hwn ynglŷn ag ymfudo wedi'i wreiddio yn ymwybyddiaeth y Gwyddelod. Canlyniad hynny yw fod Gweriniaeth Iwerddon yn gyffredinol yn wlad groesawgar. Yn wleidyddol yn y Weriniaeth, yn draddodiadol ni fu teimlad cryf yn erbyn mewnfudwyr. Yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf, fodd bynnag, bu rhai pobl yn fwy parod i leisio'u gwrthwynebiad i Iwerddon letya pobl sy'n ceisio lloches o wledydd eraill. Mae yna ychydig o resymau pam y gallai hyn fod.

Y mater gwleidyddol mawr yng Ngweriniaeth Iwerddon – ond yn bwysicach yn fater dynol mawr – yw tai. Mae diffyg tai fforddiadwy a thai cymdeithasol wedi bod yn broblem ers blynyddoedd lawer, ac o dan lywodraethau olynol mae nid yn unig wedi dod yn argyfwng, ond hefyd yn drychineb i lawer. Mae pobl yn cael eu cloi i dalu rhenti afresymol, yn methu astudio neu weithio yn y lleoedd y bo angen iddynt fod, heb obaith o brynu cartref ac, mewn llawer o achosion, yn cael eu gorfodi i ymfudo. Dyma'r hyn a glywyd yn rhy aml yn ystod y blynyddoedd diwethaf: 'Ni ddylem dderbyn unrhyw un arall nes y gallwn gartrefu ein pobl ein hunain.' Mae argyfyngau hefyd ym maes gofal ieuchyd a gofal plant, ochr yn ochr â heriau cymdeithasol eraill. Mae pryderon sydd gan bobl ynglŷn ag isadeiledd cymdeithasol yn gefndir i aflonyddwch. Fodd bynnag, mae llygredd neu hunanfodlonrwydd sefydliadol wedi bodoli yn ystod y degawdau diwethaf, ac felly mae'r rhan fwyaf o bobl yn cydnabod bod gwreiddiau llawer o broblemau'n ddyfnach ac yn wleidyddol.

Bum mlynedd ar hugain yn ôl, sefydlodd Llywodraeth Iwerddon fesur brys i ddarparu ar gyfer Ymgeiswyr Diogelu Rhyngwladol – Darpariaeth Uniongyrchol. Mae'r system ddiraddiol hon yn dal yn ei lle heddiw. Mae adrannau'r llywodraeth, gyda chymorth cynghorau lleol, yn dod o hyd i berchnogion eiddo a fydd wedyn yn cael eu talu i ddarparu llety a bwyd. Craidd methiant moesol y cynllun yw ei fod yn drafodiad ariannol sy'n ymwneud â phobl agored i niwed.

Ar wahân i'r system hon o gydnabod y rhai sy'n ceisio lloches, mae lwerddon wedi cymryd bron i 100,000 o ffoaduriaid o'r Wcráin o dan Gyfarwydddeb Amddiffyn Dros Dro yr UE. Yn wahanol i'r rhai mewn Darpariaeth Uniongyrchol, mae gan y bobl o Wcráin hawl i weithio a derbyn budd-daliadau eraill. I bob pwrpas mae system ddwy haen sy'n awgrymu y gellir trin ein cymdogion gwyn agosach yn wahanol i eraill.

Mae hiliaeth wedi bodoli erioed o fewn lwerddon. Fodd bynnag, yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf gwelwyd cynnydd mewn grwpiau ar-lein sy'n hyrwyddo aflonyddwch ynglŷn â mewnfudo a chartrefu ceiswyr lloches yn lleol. Lleisiwyd protestiadau mewn canolfannau Darpariaeth Uniongyrchol arfaethedig. Mae gan bobl leol bryderon amrywiol yn ymwneud â'u hardal ac anghenion cymdeithasol y mae'n rhaid gwrandio arnynt a mynd i'r afael â hwy. Fodd bynnag, mae yna rai â theimladau hiliol sy'n adeiladu ar y pryderon hynny i greu aflonyddwch.

Mae angen brwydro yn erbyn y cynnydd mewn rhethreg hiliol gyda llais gwahanol a gweithredu heddychlon. Mae angen mynd i'r afael ag achosion systemig aflonyddwch cymdeithasol gyda brys, sensitifrwydd a dewrder gwleidyddol. Rhaid croesawu ac integreiddio pobl sydd wedi dod i lwerddon yn llwyddiannus ar draws ein holl gymunedau. Mae'r pethau hyn yn digwydd ar wahanol lefelau. Faint o ran sydd gan yr eglwys yn hyn?

Mae'r rhan fwyaf o Gristnogion Iwerddon yn gweld eu hymateb i'r anghenion cymdeithasol o'u cwrpas fel rhywbeth i'w weithredu ymhlith y strwythurau cyffredinol yn hytrach nag o reidrwydd trwy swyddogaeth yr eglwys. Mae lle a maint yr Eglwys Gatholig Rufeinig yn hanes Iwerddon yn arwyddocaol yn hyn o beth. Dros y blynyddoedd mae Protestaniaid wedi dangos llai o ddiddordeb mewn prosiectau cymdeithasol mawr yn eu lleoliadau eu hunain. Maent wedi dod yn fwy gweithgar ochr yn ochr â phawb yn eu cymuned er lles pawb. O

'Mae pobl yn cael eu cloi i dalu rhenti afresymol, yn methu astudio neu weithio yn y lleoedd y bo angen iddynt fod, heb obaith o brynu cartref ac, mewn llawer o achosion, yn cael eu gorfodi i ymfudo.'

ganlyniad, nid yw bob amser yn hawdd asesu'n llawn yr hyn y mae'r eglwys yn ei wneud, oherwydd mae'r eglwys allan yna yn y gymdeithas yn ei wneud! Ac mae hyn yn sicr yn wir o ran integreiddio rhai o gefndiroedd eraill.

Rai blynyddoedd yn ôl, aeth y si o gwmpas tref wledig fod fflatiau gwag yn cael eu paratoi ar gyfer cartrefu teuluoedd ceiswyr lloches. Achosodd hyn fraw oherwydd mai ychydig iawn o wybodaeth bendant a gafodd y gymuned leol.

Trefnwyd cyfarfod ar frys yn y neuadd gymunedol leol, gyda channoedd yn bresennol. Daeth arweinydd ac aelodau'r brif blaid gwrth-fewnfudo i mewn o siroedd eraill a gwasgaru eu hunain o amgylch y neuadd gyfarfod gyda'r nod o gynhyrfu'r sgwrs. Fodd bynnag, siaradodd aelodau eglwysi lleol, oedd yn sylweddoli beth oedd canlyniadau cymdeithasol eu ffydd, a buont yn ddylanwadol yng nghyfeiriad y drafodaeth. Ddiwrnodau yn ddiweddarach, dywedodd y bobl leol wrth y protestwyr allanol am fynd i ffwrdd. Mae integreiddio'r 20 teulu wedi bod yn llwyddiant mawr ers hynny.

Mae'r rhai sydd wedi dod i Iwerddon wedi dod o bob math o gefndiroedd crefyddol. Mae yna lawer o gefndiroedd Protestannaidd, Efengylaidd a Phentecostaidd. Pan fydd y rhai sy'n Gristnogion ymroddedig yn cael eu cartrefu mewn ardal benodol, maen nhw fel arfer yn chwilio am yr eglwys sy'n adlewyrchu eu mynegiant crefyddol eu hunain orau. Mae llawer o eglwysi a fyddai fel arall yn dirywio ledled Iwerddon wedi'u trawsnewid gan y twf hwn mewn aelodaeth. Yn gyffredinol bu'n rhaid i'r eglwysi hynny fynd i'r afael â phob math o heriau yn eu bywyd addoli a'u cymdeithas yn ogystal â gweld adnewyddiad.

Mae nifer o eglwysi ledled Iwerddon wedi tarddu o ganlyniad i boblogaethau mudol penodol. Mae llawer o eglwysi lle mae bron y cyfan o'r aelodaeth yn dod o un wlad neu gyfandir ac sydd â nodweddion diwylliannol arbennig.

Nid yw aelodaeth eglwysig amlddiwylliannol, fodd bynnag, o reidrwydd yn gyfystyr â chyfiawnder hiliol mewn cymdeithas. Ac mae gan yr eglwys yn Iwerddon hanes cymysg o ddarparu noddfa ac eto heb fod mor effeithiol ag y gallai fod o ran gwrthsefyll anghyfiawnder. Mae rhai eglwysi wedi cael trafferth gwirioneddol i integreiddio newydd-ddyfodiaid. Bu disgwyliadau cryf y byddai eraill yn derbyn nodweddion ac arferion neilltuol eglwysi penodol yn ddigwestiwn. Nid ymdriniwyd yn dda â'r dulliau o integreiddio bob amser. Mae aneffeithiolrwydd yr eglwysi hynny o fewn eu muriau eu hunain yn hyn o beth wedi golygu nad oes ganddynt lawer i'w gynnig i'r gymdeithas ehangach.

Fodd bynnag, mae llawer o eglwysi wedi ymdrechu'n dda. Maent wedi cymryd anghenion pawb o ddifrif ac wedi ceisio sicrhau bod yr eglwys yn wir yn lle i bawb. Mae hyn wedi bod yn wir nid yn unig o ran cymdeithas yr eglwys, ond hefyd cenhadaeth yr eglwys.

Rhaid canmol yr Eglwys Noddfa fel menter gadarnhaol iawn. Mae eglwysi yn ymrwymo eu hunain i fod yn lleoedd o noddfa a chroeso. Mae eglwysi yn dod i ddeall yr hyn sydd ei angen er mwyn i groeso a noddfa fod yn llwyddiannus, ac yn gwreiddio croeso ac integreiddio ym meddwl a chorff yr eglwys, a rhannu'r hyn sy'n cael ei ddysgu. Mae yna nifer o Eglwysi Noddfa Gwyddelig, ond mae gwir angen mwy. Dylem hefyd nodi gwaith gwyd Embrace NI yn cefnogi eglwysi'r Gogledd. Mae yna hefyd Sunago sy'n helpu eglwysi i roi croeso.

Mae llawer o eglwysi, yn y Gogledd a'r De, gan gynnwys eraill nad ydynt yn rhan o Eglwys Noddfa, yn cynnal mentrau dychmygus a thrugarog i groesawu pawb. Mae yna sesiynau galw i mewn coffi a chaffi gydag ymrwymadau penodol i integreiddio pobl o wahanol gefndiroedd ethnig a chenedlaethol. Mae gan rai eglwysi leoedd penodol yn eu heiddo i fod yn ganolbwynt croeso. Mae eglwysi hefyd wedi gadael i'w hadeiladau gael eu defnyddio gan grwpiau cymunedol eraill sy'n ymwneud â'r gwaith hwn, gan gynnwys lleoliadau lle nad oedd y gymdeithas eglwysig leol fach yn teimlo bod ganddi ddigon o adnoddau i'w gweithredu ei hun. Mae grwpiau mam a phlentyn, ac eraill yn benodol ar gyfer merched. Mae dosbarthiadau iaith Saesneg yn nodwedd gyffredin yn y Gogledd. Mae gan rai eglwysi erddi cymunedol i bobl weithio ynddynt. Mae yna hefyd grwpiau amrywiol ac ymgysylltu â chwaraeon, ymarfer corff a cherdded.

Mae llawer o eglwysi yn ymwneud yn weithredol â SVP neu fanciau bwyd (ac yn eu cynnal) ac yn ymgysylltu â nhw er budd ceiswyr lloches a ffoaduriaid. Diwellir anghenion ymarferol sydd wedi cynnwys dillad a dodrefn yn ogystal â bwyd. Mae yna eglwysi lle mae'r aelodau lleol wedi bod yn bresennol i ddarparu naratif gwahanol mewn protestiadau lleol. Mae grwpiau eglwys wedi cyfarfod â chyflenwyr Darpariaeth Uniongyrchol ac wedi ymgysylltu â nhw ynglŷn ag anghenion trigolion ac wedi hwyluso gwahanol fathau o grwpiau bach.

Mae angen rhoi ystyriaeth hefyd i'r drafodaeth genedlaethol gyffredinol. Wrth i lwerddon ystyried ei heriau cymdeithasol amrywiol, pa lais sydd gan yr eglwys ac a ydym yn ei ddefnyddio? Bu beirniadaeth yn y cyfryngau Gwyddelig yn 2023 o ddistawrwydd ymddangosiadol yr eglwys o ran croesawu'r dieithryn ac ail-drawmateiddio unigolion yn lwerddon wedi iddynt eisoes ffoi rhag erledigaeth. Mae'n anodd dweud bod beirniadaeth o'r fath wedi bod yn gwbl annheg.

Siaradodd Pwyllgor Rhyng-Eglwysi lwerddon yn 2022 yn erbyn bygwth pobl sy'n ceisio Amddiffyniad Rhyngwladol. Dathlodd Cyngor Eglwysi lwerddon ei hanner canmlwyddiant gyda chynhadledd a oedd yn adlewyrchu'n dda ar lwerddon amrywiol, seciwlar ac anghyfartal. Fodd bynnag, ychydig a glywsom gan brif arweinwyr eglwysig nac esgobion eglwys lwerddon yn y blynyddoedd hyn am y materion hiliol ac integreiddio sy'n wynebu'r gymdeithas Wyddelig. Mae rhai enwadau eglwysig wedi cynhyrchu adnoddau da ac wedi myfyrio'n adeiladol ar bryderon o'r fath. Nid yw eraill yn cymryd llawer o sylw.

Cymerodd rhai grwpiau eglwysig ran ymhlith y degau o filoedd yng Ngorymdaith Undod genedlaethol Iwerddon i Bawb yn Nulyn ym mis Chwefror 2023. Ni bu i'r rhan fwyaf o eglwysi, fodd bynnag, ystyried ymgysylltu â'r digwyddiad. Efallai y byddent wedi teimlo'n bryderus petaent yn cael eu gweld yn cyd-fynd â gweithredu gwleidyddol sy'n beirniadu polisi'r llywodraeth. Mae yna ymdeimlad bod yr Eglwys Gatholig Rufeinig yn arbennig yn cymryd cam yn ôl o ran codi llais ar faterion cymdeithasol o ystyried y newid yn ei lle yn y gymdeithas Wyddelig dros y degawdau. Fodd bynnag, mewn ystyr mwy cyffredinol, efallai y bydd llawer o'r eglwysi yn teimlo eu bod wedi'u heithrio i'r cyrion. Mae'r eglwys yn rhy aml yn dirnad nad yw cymdeithas am glywed ganddi. Efallai, yn y bôn, fod yr eglwys yn gwybod ein bod yn rhy aml wedi pwysu tuag at farnu'r 'arall' yn hytrach na dangos cariad a chroeso dieithriad fel y gwnaeth Crist.

Mae angen i'r eglwys fod allan yna. Mae cyfiawnder yn bwysig. Mae croesawu'r dieithryn, yr unig, y dieiddo a'r digartref wrth wraidd ein ffydd. Does gennym ni ddim dewis ond codi llais a gweithredu gyda thosturi a dewrder.

5. MYFYRWYR YN BIRMINGHAM YN SEFYLL DROS GYFIAWNDER

BARBARA FORBES – RHWYDWAITH LLOCHES A FFOADURIAID Y CRYNWYR

Fel pobl ffydd, bydd llawer ohonom yn cael ysbrydoliaeth yn yr Ysgrythurau ac yn ysgrifau amrywiaeth eang o ddiwinyddion. Weithiau cawn ein hysbrydoli gan wasanaethau neu bregethau arbennig o ddyrchafol. Yn aml cawn ein hysbrydoli gan weithredoedd – mae ein bywydau yn tystio i'r hyn a gredwn, ac y mae ffydd heb weithredoedd yn ffydd farw, fel y darllenwn yn Llythyr Iago (2:14–26).

Mewn perthynas â cheiswyr lloches a ffoaduriaid, cawn ein hysbrydoli'n aml gan aelodau o sawl ffydd wahanol, y rhai sy'n dangos dewrder a gwytnwch hyd yn oed wrth wynebu caledi, perygl a gelyniaeth anghredadwy, a'r rhai sy'n dangos lletygarwch a chroeso ac sy'n mynd ymhell y tu hwnt i alwad dyletswydd yn unig.

Gwyddom oll fod gan blant ymdeimlad cryf iawn o degwch a chyfiawnder, a ledled y wlad mae ysgolion yn dod yn rhan o fudiad Dinas Noddfa er mwyn helpu i adeiladu diwylliant o letygarwch a chroeso. Gall gwaith disgyblion a staff fod yn ysbrydoledig, ac y mae hynny'n sicr yn wir yn Ysgolion Cynradd Catholig Birmingham! O'r 70 a mwy o ysgolion yn y rhwydwaith lleol, mae tua hanner yn ysgolion Catholig, yn ysgolion cynradd yn bennaf ond mae yna ychydig o ysgolion uwchradd anhygoel hefyd. Mae plant yn darllen ac yn myfyrio ar straeon am fywydau ffoaduriaid, yn gwahodd ceiswyr lloches i'w hysgolion ac yn gorchuddio eu hadeiladau gyda phosteri a chalonnau oren.

Maen nhw'n ysgrifennu straeon a cherddi (derbyniodd un disgybl o Ysgol Gynradd St Bernard alwad ffôn gan Benjamin Zephaniah, a gwnaeth Brian Bilston sylwadau ffafriol iawn ar rai o'r cerddi a gynhyrchwyd gan ddisgyblion St Ambrose Barlow). Gwahoddodd disgyblion Ein Harglwyddes a St Kenelm rieni ac aelodau'r cyhoedd i weld gwaith celf syfrdanol a osodwyd yn neuadd eu hysgol, cynhyrchu arddangosfa ar gyfer oriel gelf leol, a gosod arddangosfa yn eu canolfan siopa leol. Mae llawer o ddisgyblion yn ysgrifennu at eu Haelodau Seneddol, yn eu gwahodd i ysgolion i ofyn cwestiynau eithaf treiddgar (ac rwyf wedi clywed o leiaf un AS profiadol yn cymryd gofal mawr i ymateb yn feddylgar ac yn briodol i blant 10 ac 11 oed sy'n cael eu cythruddo gan bolisi'r llywodraeth tuag at geiswyr lloches), ac maent hefyd yn ysgrifennu at Brif Weinidog Prydain a'r Ysgrifennydd Cartref. Mae rhai ysgolion hyd yn oed yn mynd y tu hwnt i hynny ac yn gwbl briodol wedi cael eu crybwyll yn y cyfryngau lleol a chenedlaethol.

Yng ngwanwyn 2022, fe wnaethom annog ein hysgolion i anfon negeseuon at eu Haelodau Seneddol lleol ar Ddydd San Ffolant, yn gofyn a oedd ganddyn nhw 'galon i ffoaduriaid' ac a fydden nhw'n gwrthwynebu'r Bil Cenedligrwydd a Ffiniau oedd yn mynd drwy Senedd Prydain ar y pryd. Ymddangosodd un ysgol, Ysgol Gynradd Abbey, yn y wasg leol, ac roedd disgyblion mewn ysgol arall, Ysgol Gynradd St Dunstan, wrth eu bodd pan soniodd eu Haelod Seneddol lleol, Tahir Ali, am y blaengarwch hwn a dangos un o'u cardiau Dydd San Ffolant yn Nhŷ'r Cyffredin yn ystod y ddadl. Roedd y ffaith eu bod yn fuan iawn wedyn wedi

gorfod deall bod y Bil wedi'i basio yn broses ddysgu galed, ond fe ddysgon nhw hefyd y bydd pobl yn gwrandio arnyn nhw ac yn cymryd sylw o'r hyn maen nhw'n ei ddweud.

Aeth disgyblion o St Dunstan's i'r strydoedd yng ngwanwyn 2023 mewn cydweithrediad â'r ymgyrch 'Codi'r Gwaharddiad'. Buont yn ymweld â siopau a busnesau lleol i'w perswadio i gefnogi'r alwad i geiswyr lloches gael yr hawl i weithio. Gwnaeth disgyblion o St Ambrose Barlow gerllaw yr un peth (a rhoddodd yr ysgol logo City of Sanctuary ar ei gwisg chwaraeon hefyd!).

Efallai mai ar ddiwedd tymor yr haf y digwyddodd y datblygiad mwyaf rhyfeddol ym mlwyddyn academiaidd 2022–23. Wedi'u cythruddo gan y newyddion bod y Gweinidog Mewnffurfio Robert Jenrick wedi gorchymyn peintio dros gartwnau mewn canolfannau derbyn plant, dechreuodd disgyblion o St Gerard's a St Dunstan's ar unwaith gynhyrchu posteri a negeseuon croeso a'u hanfon i'r canolfannau derbyn hynny, a hefyd at y Gweinidog Mewnffurfio ei hun gyda chais iddo eu dosbarthu. Daliodd hyn ddychymyg Change.org a ymunodd â City of Sanctuary i gynhyrchu deiseb (gyda mwy na 120,000 o lofnodion bellach) ac a ddatblygodd yn ymgyrch #CartoonsNotCruelty.

'Ymddangosodd un ysgol, Ysgol Gynradd Abbey, yn y wasg leol, ac roedd disgyblion mewn ysgol arall, Ysgol Gynradd St Dunstan, wrth eu bodd pan soniodd eu Haelod Seneddol lleol, Tahir Ali, am y blaengarwch hwn a dangos un o'u cardiau Dydd San Ffolant yn Nhŷ'r Cyffredin yn ystod y ddadl.'

Wrth edrych ymlaen, rydym yn hyderus y bydd yr ysgolion hyn yn parhau â'u gwaith ymgyrchu rhagorol ac y byddant yn ysbrydoliaeth i eraill.

Ond erys y cwestiwn: pam mae ysgolion Catholig yn cofleidio'r weledigaeth hon mor llwyr tra ein bod weithiau'n brwydro i ysbrydoli'r fath lefel o ymrwymiad mewn ysgolion enwadol a ffydd eraill?

Efallai mai'r ateb yw rôl Addysgu Cymdeithasol Catholig a'r ffaith ei bod yn gwbl ofynnol i holl arweinwyr ysgolion Catholig fod yn weithgar yn eu heglwys. Mae athrawon Catholig wedi dweud wrthyf mai 'dyma pwy ydym ni'; maent yn cael eu cymell i 'garu'r dieithryn' ac yn falch bod eu disgyblion yn 'awyddus i fyw eu rhinweddau er lles pawb'. Mae'r weledigaeth i fod yn lle o groeso a noddfa wedi'i phlethu i'r fath raddau â gwedd eu ffydd fel ei bod yn amlwg iddyn nhw eu bod yn ymrwymo i'r gwaith hwn. Nid ydynt yn swil yn eu hymagwedd!

Yma yn Birmingham, rydym yn croesawu pob ysgol i'n Rhwydwaith Ysgolion Noddfa, a chawsom brofiad braf ar ein Diwrnod Dathlu diwethaf pan agorodd un o'n hysgolion cynradd Catholig ei drysau i ddwsin o ysgolion eraill, gan gynnwys ysgolion Catholig eraill, yn ogystal â sefydliadau nad ydynt yn grefyddol gyda chyfran uchel o fyfyrwyr Mwslemaidd. Daeth y plant hyn i gyd at ei gilydd i rannu eu sgiliau a'u hangerdd, ac i wneud ffrindiau â'i gilydd. Gobeithiwn y gall y model hwn barhau yn flynyddol. Fel y dywedodd John Cotton, Arweinydd presennol Cyngor Birmingham a chyn Aelod Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol a Chydraddoldeb, droeon, 'Mae ymrwymiad a gweledigaeth y plant hyn yn wych i'w gweld – nhw yw ein dyfodol.'

6. UN DUW YR HOLL GENEDLAETHAU

**GAN Y TAD KIERAN J. O'MAHONY, OSA, FRIAR
AWSTINIAID IWERDDON AC YSGOLOR BEIBLAIDD**

Fel gwrthbwynt i'r hanesion gwladol a gynrchwyd ac a gyhoeddwyd gan y gwahanol groniclewyr, y mae lleisiau'r proffwydi yn ychwanegu tŷon neillduol, sydd weithiau yn anghydnaws. Lleisiau'r traddodiad clasurol ydyn nhw, wrth gwrs, yn ceisio dod â phobl yn ôl i ffyddlondeb y cyfamod fel y'i ceir yn y Pentateuch. Ond, er eu bod yn ffigurau cenedlaethol, nid ydynt yn gyfyngedig i faterion cenedlaethol. Mae'r ysgrifau proffwydol yn hybu ymwybyddiaeth o eraill sy'n cynnwys cenhedloedd eraill fel rhan o gynllun iachawdwriaeth Duw. Mae hwn yn ddatblygiad rhyfeddol, sy'n digwydd o dan gyfarwyddiadau dau ddarganfyddiad. Fel y gwelsom uchod, y darganfyddiad cyntaf yw nad Duw'r Israeliaid yn unig yw YHWH (henotheistiaeth) ond un Duw yr holl greadigaeth (undduwiaeth). Yr ail ddarganfyddiad yw bod yr iachawdwriaeth y mae'n ei chynnig i'r Israeliaid yn cael ei chynnig yn ogystal i'r Cenhedloedd. Sut daeth chwyldro o'r fath i fod?

Eisoës yn ail bennod Eseiā, mae pryder Duw am "yr holl genhedloedd" yn glir:

“Yn y dyddiau diwethaf bydd mynydd tŷ'r ARGLWYDD wedi ei osod yn ben ar y mynyddoedd ac yn uwch na'r brynau. Dylifa'r holl genhedloedd ato, a daw pobloedd lawer, a dweud, “Dewch, esgynnwn i fynydd yr ARGLWYDD, i deml Duw Jacob; bydd yn dysgu i ni ei ffyrdd, a byddwn ninnau'n rhodio yn ei lwybrau.” Oherwydd o Seion y daw'r gyfraith, a gair yr ARGLWYDD o Jerwsalem. Barna ef rhwng cenhedloedd, a thorri'r ddadl i bobloedd lawer; curant eu cleddyfau'n geibiau, a'u gwaywffyn yn grymanau. Ni chyfyd cenedl gledddyf yn erbyn cenedl, ac ni ddysgant ryfel mwyach.” (Eseia 2:2-4)

Mae'r cynhwysiad rhyfeddol hwn o'r cenhedloedd hefyd i'w weld yn Little Apocalypse of Isaiah (tua'r seithfed ganrif CC) yn Eseia 25:6ff

“Ar y mynydd hwn bydd ARGLWYDD y Lluoedd yn paratoi gwledd o basgedigion i'r bobl i gyd, gwledd o win wedi aeddfedu, o basgedigion breision a hen win wedi ei hidlo'n lân. Ac ar y mynydd hwn fe ddifa'r gorchudd a daenwyd dros yr holl bobloedd, llen galar sy'n cuddio pob cenedl.” (Eseia 25:6-7)

Er bod y testun hwn yn wir yn ddilyniant o Eseia 2:2ff., serch hynny, mae Eseia 25 yn dysgu bod cynnig iachawdwriaeth i'r holl genhedloedd nid yn unig trwy Israel, ond trwy ddod yn Israeliaid. Yn ymarferol, byddai hyn yn golygu ymuno â chrefydd yr Israeliaid a derbyn eu rôl ganolog yn hanes Duw gyda'r ddynolryw.

Serch hynny, o edrych arno o fewn terfynau'r cyfnod mae'n fewnwelediad trawiadol a hael. Mae'n ymateb i broblem arbennig o Israelaidd. Yn yr hynafiaeth, roedd amldduwriaeth yn oddefgar ar y cyfan ac nid oedd pryder am iachawdwriaeth eraill trwy ein crefydd yn broblem mewn gwirionedd. Mae gennych chi eich duwiau ac mae gennym ni ein duwiau ni. Mae'r un difaterwch yn cyfrif am syncretiaeth, hynny yw, y duedd i “ddewis a chymysgu” credoau o amrywiaeth o ffynonellau a chredoau. Ond yn y testunau proffwydol gwelwn y sylweddoliad mai un yn unig yw Duw. Gyda'r argyhoeddiad hwnnw yn codi mae'r cwestiwn dilynol, sut y bydd y cenhedloedd eraill yn ymdopi?

Yng nghanol llyfr Eseia'r Cyntaf, mae testun annisgwyl yn neidio oddi ar y dudalen:

“Bydd yr ARGLWYDD yn taro'r Aifft, yn ei tharo ac yn ei gwella; pan ddychwelant at yr ARGLWYDD bydd yntau'n gwrando arnynt ac yn eu hiacháu. Yn y dydd hwnnw bydd priffordd o'r Aifft i Asyria; fe â'r Asyriaid i'r Aifft a'r Eifftiaid i Asyria, a bydd yr Eifftiaid yn addoli gyda'r Asyriaid. Yn y dydd hwnnw bydd Israel yn un o dri, gyda'r Aifft ac Asyria, ac yn gyfrwng bendith yng nghanol y byd. Bendith ARGLWYDD y Lluoedd fydd, “Bendith ar yr Aifft, fy mhobl, ac ar Asyria, gwaith fy nwylo, ac ar Israel, f'etfeddiaeth.” (Eseia 19:22-25)

Mae hwn yn destun sy'n rhagdybio rhyw fath o anheddiad lddewig yn yr Aifft, fel yn Jeremeia 44:1 (neu gall fod yn destun o gyfnod diweddarach sydd wedi'i ychwanegu yma).

Mae'r Ail Eseia, sy'n ysgrifennu yn ystod yr alltud yn ei Lyfr Cysur, yn mynd â'r ymwybyddiaeth hon o bryder Duw gyda'r holl genhedloedd gam ymhellach:

“Dyweddodd, “Peth bychan yw i ti fod yn was i mi, i godi llwythau Jacob ar eu traed, ac adfer rhai cadwedig Israel; fe’th wnaf di yn oleuni i’r cenhedloedd, i’m hiachawdwriaeth gyrraedd hyd eithaf y ddaear.” (Eseia 49:6)

“Gwrandewch arnaf, dewch ataf; clywch, a byddwch fyw. Gwnaf â chwi gyfamod tragwyddol, fy ffyddlondeb sicr i Ddafydd. Edrych, rhois ef yn dyst i’r bobl, yn arweinydd a chyfarwyddwr i’r bobl. Edrych, byddi’n galw ar genedl nid adweini, a bydd cenedl nad yw’n dy adnabod yn rhedeg atat; oherwydd yr ARGLWYDD dy Dduw, o achos Sanct Israel, am iddo dy ogoneddu.” (Eseia 55:3-5)

Dyma rôl newydd i Israel - i fod yn fodd i wneud Duw yn hysbys i genhedloedd eraill. Yn rhan olaf Eseia, daw’n amlwg mai’r hyn a ragwelir yw troedigaeth i ffydd Israel, wrth inni ddarllen, ““Myfi yw’r ARGLWYDD; gelwais di mewn cyfiawnder, a gafael yn dy law; lluniais di a’th osod yn gyfamod pobl, yn oleuni cenhedloedd;.” (Eseia 42:6)

Wele, y mae’r pethau cyntaf wedi digwydd, a mynegaf yn awr bethau newydd; cyn iddynt darddu rwy’n eu hysbysu ichwi. (Eseia 42:9)

Fe ddaw’r cenhedloedd at dy oleuni, a brenhinoedd at ddisgleirdeb dy wawr.” (Eseia 60:3) Daw’r weledigaeth hon yn amlwg hefyd yn llyfr gweddi crefydd Israel, y Salmysd:

“Yr wyf yn enwi Rahab a Babilon ymysg y rhai sy’n fy nghydnabod; am Philistia, Tyrus ac Ethiopia fe ddywedir, ‘Ganwyd hwy yno.’” (Salm 87:4)

Er bod y ddeuoliaeth nodedig yn parhau, mae’r proffwydi yn galw am genhadaeth ymhlith yr estroniaid: Eseia 42:5ff.; 66:19; Sechareia 14; Tobit 14:6. Bydd y dirnadaeth nad yw Duw yn eiddo i ni yn unig ac yn ymwneud â ni yn unig yn arwain yn y pen draw o fewn yr efengyl Gristnogol at ddatblygiad arloesol mewn perthynas â’r Cenhedloedd. Ni all y crëwr sydd am achub pawb bellach gael ei gyfyngu i grŵp ethnig. Mae lle cenhedloedd eraill yng nghynlluniau Duw yn fater Beiblaidd, yn yr Hen Destament a’r Newydd. Fodd bynnag, mae’r cwestiwn ehangach ynghylch rôl crefyddau eraill yng nghynlluniau Duw ar gyfer y ddynoliaeth yn gwestiwn cyfoes nad yw’n cael ei godi’n benodol yn ein testunau, er ei fod yn gwestiwn y mae’n rhaid i Gristnogion cyfoes ymrafael ag ef. Efallai yr hoffai’r darlennydd ddarllen stori Jona yn y cyd-destun hwn. Mae’n fyfyrdod eithaf eironig ar genedlaetholdeb cul ac ysbrydegaeth grefyddol. Nid yw’r agwedd newydd tuag at y cenhedloedd yn seiliedig ar unrhyw ddarganfyddiad o bleserau plwraliaeth. I’r gwrthwyneb, mae wedi’i wreiddio mewn ymdeimlad o gyfrifoldeb tuag at Dduw ac awydd i fod yn driw i ddealltwriaeth o Dduw nad yw’n gyfyngedig i un genedl.

HANES JONA

Mae'r Beibl yn defnyddio llawer o wahanol fathau o ysgrifennu i gyfleu ei ddysgeidiaeth am Dduw. Mae llyfr Jona yn arddull beiblaidd prin, sef comedi dychan neu eironi. Ymddengys iddo gael ei ysgrifennu yn ystod y cyfnod Persaidd (548-332 CC), er ei fod yn honni ei fod yn dod o Jona, mab Amittai (2 Brenhinoedd 14:25). Gan fod y llyfr yn gwrthweithio ffydd genedlaetholgar gyfyng, gallwn ddod i'r casgliad iddo gael ei ysgrifennu ar adeg pan oedd teimladau uchel yn erbyn y dieithryn a'r estron.

Cyn edrych ar y neges, mae'n ddefnyddiol sylwi ar ychydig o nodweddion anarferol. Mae'n portreadu, mewn rhyddiaith yn bennaf, proffwyd anfodlon, sy'n ceisio dianc rhag galwad Duw trwy fynd i Tarsis, lle nad yw Duw yn hysbys yn ôl Eseia (Eseia 66:19). Ond y mae Duw yn ddyfal, a thrwy gwch, storm a physgodyn mawr, yn anfon Jona i Ninefe, "y ddinas fawr." Ond ble neu beth oedd Ninefe? Arferai fod yn brifddinas hynafol Asyria, gelyn mwyaf casáu Israel (2 Brenhinoedd 18:13-37). Felly, mae'r proffwyd yn cael ei anfon ar dasg ymddangosiadol chwerthinllyd. Ond, mae'r canlyniad yn syndod.

Pan fydd y proffwyd cyndyn yn cyrraedd Ninefe ac yn pregethu barn yn enw Duw, mae'r canlyniadau'n syfrdanol. Mae pob un person yn edifarhau, o'r brenin i lawr i'r dinasyddion isaf a hyd yn oed yn ymestyn at yr anifeiliaid (fel y mae Duw ei hun yn nodi!). Mewn ymateb, mae Duw yn eithaf rhesymol yn penderfynu peidio â achosi trychineb ar bobl Ninefe. Mae ymateb Jona, fodd bynnag, yn wahanol: dicter ac anfodlonrwydd. Mae'r proffwyd yn wynebu Duw am fod "yn Dduw grasol a thrugarog, yn araf i ddicter, yn helaeth mewn cariad diysgog, ac yn barod i ymwrthod â chosbi" (Jona 4:2). Mae Duw yn amddiffyn ei hun yn gadarn: "Ac oni ddylwn i boeni am Ninefe, y ddinas fawr honno, lle mae mwy nag ugain mil o bobl heb adnabod eu llaw dde o'r chwith, a hefyd anifeiliaid lawer?" (Jona 4:11). Gair Duw yw'r gair olaf.

Mae amarhodrwydd Jona yn addysgiadol i ni yma. Nid yw'n fodlon cario gair Duw y tu hwnt i derfynau Israel. Nid yw'n fodlon cydnabod ymateb gwirioneddol yr Asyriaid. Nid yw'n fodlon derbyn gofal trugarog Duw. Mewn gair, nid yw'n fodlon derbyn Duw fel y mae Duw mewn gwirionedd, yn raslon a thrugarog wrth bawb. Dichon fod gan yr ysgrifenydd y darn mawr hwnnw gan Eseia mewn cof, "Oherwydd nid fy meddyliau i yw eich meddyliau chwi, ac nid eich ffyrdd chwi yw fy ffyrdd i," medd yr ARGLWYDD. "Fel y mae'r nefoedd yn uwch na'r ddaear, y mae fy ffyrdd i yn uwch na'ch ffyrdd chwi, a'm meddyliau i na'ch meddyliau chwi. (Eseia 55:8-9).

Ond y mae Duw yn ddyfal, a thrwy gwch, storm a physgodyn mawr, yn anfon Jona i Ninefe, "y ddinas fawr." Ond ble neu beth oedd Ninefe? Arferai fod yn brifddinas hynafol Asyria, gelyn mwyaf casáu Israel (2 Brenhinoedd 18:13-37). Felly, mae'r proffwyd yn cael ei anfon ar dasg ymddangosiadol chwerthinllyd. Ond, mae'r canlyniad yn syndod.

I FYFYRIO ARNO:

- Mae aelodau eglwysig yn aml yn meddwl mai “fy Nuw/ein Duw” yw’r union beth, “fy eiddo i/ein Duw ni” a neb arall. Ydych chi wedi cwrdd â’r agwedd honno ynoch chi’ch hun neu eraill?
- Mae rhagfarn yn erbyn diwylliannau eraill yn aml yn cael ei gefnogi gan wahaniaethau crefyddol. Ydw i’n wirioneddol argyhoeddedig bod “fy / ein” Duw yn wirioneddol Dduw i bawb ym mhob amser a lle? A oes gennyf unrhyw gysylltiad â phobl o enwadau Cristnogol eraill neu â ffydd grefyddol arall yn fy nghymuned?
- Sut gall pobl o wahanol grefyddau fyw mewn heddwch â’i gilydd, a thrwy hynny gyfrannu at gydfodolaeth heddychlun nid yn unig yn ein gwlad, ond ar y blaned hon?

GWEDDI (JONA)

Dduw, trwy dy air y’n gwnaethpwyd ni,
gan eiriau ein straeon ein hunain
rydym yn siapio ac yn ail-lunio’r byd.

Ac felly, gweddiwn:

Dysg ni i fod yn gysurus a bodlon â ni ein hunain yn dy gariad
fel na fyddwn, fel Jona, yn cymryd cam gwag
wrth ystyried dy garedigrwydd di tuag at eraill,
Na foed i ni arddel yr un dicter a chwyn,
a byw gan chwerthin gyda llawenydd.

*Cymerwyd y bennod hon o lyfr **What the Bible says about the stranger: biblical perspectives on racism, migration, asylum and cross-community issues**. Fe’i ail-gyhoeddwyd gyda chaniatâd caredig y Tad Kieran J. O’Mahony a’r Irish Inter-Church Meeting.*

SEFYDLIADAU A GRWPIAU SY’N GWEITHIO I DDARPARU NODDFA, AC I FYND I’R AFAEL Â’R ARGYFWNG FFOADURIAID

GWEITHREDU DROS FFOADURIAID GAN GREFYDDAU’R ALBAN

Mae Scottish Faiths Action for Refugees yn brosiect partneriaeth aml-ffydd a gynhelir gan Eglwys yr Alban sy’n ceisio cydlynw a hyrwyddo gweithredu gan gymunedau ffydd yn yr Alban i gefnogi ceiswyr lloches a ffoaduriaid.

www.sfar.org.uk

GWASANAETH FFOADURIAID YR JESWITIAID

Mae’r Gwasanaeth Ffoaduriaid Jeswit (JRS) yn sefydliad Catholig rhyngwladol, ar waith mewn mwy na 50 o wledydd ledled y byd, gyda chenhadaeth i fynd gyda, gwasanaethu ac eirioli dros hawliau ffoaduriaid a phobl eraill sydd wedi’u dadleoli’n orfodol.

www.jrsuk.net

YMFUDWYR YN TREFNU

Mae Migrants Organize yn darparu llwyfan i ffoaduriaid ac ymfudwyr drefnu pŵer, urddas a chyfiawnder i alluogi cynhwysiant ac integreiddio ystyrlon.

www.migrantsorganise.org

RHWYDWAITH LLOCHES A FFOADURIAID Y CRYNWYR

Mae Rhwydwaith Lloches a Ffoaduriaid y Crynwyr (QARN) yn gweithio i newid y ffordd y mae ffoaduriaid a cheiswyr lloches (boed yn cael eu cydnabod o dan Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Statws Ffoaduriaid ai peidio) yn cael eu trin, er mwyn sicrhau mai cyfiawnder a thosturi yw’r egwyddorion arweiniol.

www.qarn.org.uk

EGLWYSI CROESO

Mae Eglwysi Croeso yn gweithio i sicrhau bod pob ffoadur yn cael ei groesawu gan eu heglwys leol.

www.welcomechurches.org

Y GANOLFAN FFOADURIAID AC YMFUDWYR

Cynorthwyo ffoaduriaid ac ymfudwyr trwy argyfwng ac anfantais, trwy ddileu rhwystrau i’w hintegreiddio a’u galluogi i ddod yn ddinasyddion cyfartal.

www.rmcentre.org.uk

CRONFA FFOADURIAID EGLWYSI LLUNDAIN

Mae Cronfa Ffoaduriaid Eglwysi Llundain yn rhoi grantiau o hyd at £1,000 bob gwanwyn a hydref i brosiectau ffoaduriaid rheng flaen lluosog yn Llundain.

www.lcrf.org.uk

STRAEON GOBAITH A CHARTREF

Mae Stories of Hope and Home yn brosiect adrodd straeon yn Birmingham sy'n cynnig gofod i geiswyr lloches a ffoaduriaid rannu eu straeon ac eraill yn lle i'w clywed. Y nod yw grymuso'r rhai sydd wedi cael eu gorfodi i ffoi a cheisio lloches i gydnabod gwerth straeon eu dynoliaeth, a chreu gofodau o gyfarfyddiadau personol pwerus er mwyn herio a newid canfyddiadau am y materion hyn.

www.storiesofhome.org.uk

CORRYMEELA

Dechreuodd Corrymeela gyda'r syniad o 'gymuned' – gydag unigolion, wedi'u hysbrydoli gan eu ffydd Gristnogol, yn cytuno i fod mewn perthynas barchus â'i gilydd fel mynegiant o sut y gall pobl fyw'n dda gyda'i gilydd.

www.corrymeela.org

YMDDIRIEDOLAETH BOAS

Mae Ymddiriedolaeth Boaz yn elusen ym Manceinion sy'n cefnogi pobl sydd wedi dod yn ddigartref ar ôl hawlio lloches. Mae'r elusen ddeinamig hon yn cefnogi pobl sy'n ceisio diogelwch, sydd angen lletygarwch, nid gelyniaeth.

www.boaztrust.org.uk

TÎM MATERION CYHOEDDUS AR Y CYD

Mae'r Tîm Materion Cyhoeddus ar y Cyd (JPIT) yn cynnwys Undeb Bedyddwyr Prydain Fawr, yr Eglwys Fethodistaidd a'r Eglwys Ddiwygiedig Unedig yn cydweithio dros heddwch a chyfiawnder.

www.jpit.uk

RHWYDWAITH FFOADURIAID YR EGLWYSI

Mae Rhwydwaith Ffoaduriaid yr Eglwysi yn annog eglwysi ym Mhrydain ac Iwerddon i gymryd safiad gweithredol wrth fynd i'r afael â'r myrdd o faterion sy'n gysylltiedig â materion lloches, ffoaduriaid a mewnfudo.

www.ctbi.org.uk/crn

EGLWYS NODDFA

Mae Church of Sanctuary yn annog eglwysi ac eglwysi cadeiriol ym Mhrydain ac Iwerddon i fod yn lleoedd croesawgar o ddiogelwch i bawb, ac yn falch o gynnig noddfa i bobl sy'n ffoi rhag trais ac erledigaeth.

www.churchofsanctuary.org

YNGLŶN Â'R LLUNIAU: DEUNYDD TRAFOD YCHWANEGOL GAN MARK HOWARD, CYNLLUNYDD

Mae'r delweddau ar glawr blaen a chefn yr adnodd hwn, yn ogystal â'r rhai ar dudalennau 7, 29 a 43 wedi'u cynhyrchu gan Ddeallusrwydd Artiffisial (AI), gyda rhai addasiadau â llaw gan ddefnyddio meddalwedd Adobe Photoshop.

Mae pob un yn ymhelaethu ar y naratif o lyfr Exodus gyda chyfochrog cyfoes, wedi'i greu gyda'r cyfarwyddyd i fod “yn null paentiad Aaron Douglas ‘Harriet Tubman’ (1931)” Er enghraifft, cyfarwyddyd y clawr blaen oedd cynhyrchu delwedd o “*The Red Sea Parted in the style of Aaron Douglas painting ‘Harriet Tubman’ (1931)*”.

Roedd Aaron Douglas (1899 - 1979) yn arlunydd du Americanaidd llwyddiannus a hynod ddylanwadol. Un o'i luniau enwocaf oedd y diddymwr a'r actifydd cymdeithasol Harriet Tubman (gweler t36), a fu'n byw o 1822 i 1913.

Ar ôl dianc o'i chaethiwed ei hun, achubodd Harriet tua 70 o gaethweision cyn Rhyfel Cartref America, gan ddefnyddio rhwydwaith o weithredwyr gwrth-gaethwasiaeth a thai diogel a adnabyddir gyda'i gilydd fel y “Underground Railroad”. Wrth i'r newyddion am ei hymdrechion ledaenu, cafodd Harriet Tubman y llysenw “Moses”.

PAM DEFNYDDIO AI?

Yn y cyfryngau byd-eang heddiw, rhoddir cyhoeddusrwydd eang bod datblygiad cyflym AI yn achos pryder oherwydd ei effaith bosibl ar gyflogaeth a chymdeithas yn gyffredinol, a fydd yn effeithio ar bob un ohonom, ac nid yn gyfartal yn ôl pob tebyg.

Yr hyn sy'n dod yn amlwg iawn yw nad yw AI yn mynd i ddiflannu. Yr her yw dod o hyd i ffyrdd y cytunwyd arnynt yn rhwngwladol i'w reoli a'i “hyfforddi”, fel y gellir ei ddefnyddio er lles pawb.

Nid oes cymaint o adroddiadau bod AI hefyd yn destun craffu a beirniadaeth haeddiannol am “duedd”; o ganlyniad i'r setiau data y mae systemau AI wedi'u hyfforddi arnynt. Heb ei herio, bydd gan hyn ôl-ffeithiau difrifol yn y dyfodol wrth i systemau AI etifeddu ac atgynhyrchu'r rhagfarnau hyn yn esbonyddol, gan effeithio ar bopeth o storio gwybodaeth i ddarpariaeth gwasanaeth hyd yn oed yn fwy nag sy'n digwydd ar hyn o bryd.

Mae cyfarwyddo AI i gynhyrchu dehongliad o elfennau o stori Exodus, yn seiliedig ar arddull artist arbennig y mae ei arddull yn barchus a deinamig, wedi bod yn her ddiddorol ac efallai yn “risg” heriol. Er mai prin y mae'r delweddau'n ymdebygu i baentiadau gwreiddiol “Harriet Tubman”, mae'n ymddangos eu bod yn debyg o ran arddull i baentiadau eraill gan Douglas, ac mae'n ymddangos eu bod wedi “deall” y naratif. Gyda AI, yr allwedd yw'r ffordd yr ydym yn gofyn y cwestiwn.

Beth yw eich barn chi? A yw'r enghreifftiau llwyddiannus hyn o sut y gallem “hyfforddi” AI i ffwrdd o ragfarn a thuag at gynrychiolaeth fwy parchus a chywir? Dw i'n credu y gallant fod yn...

EXODUS!

CYFIAWNDER I BOBL DDUW AR DAITH

ADNODD SUL CYFIAWNDER HILIOI 11.02.24